

บทที่ ๒

การสร้างจินตภาพโดยใช้คำ

"คำ" คือสิ่งที่เป็นเครื่องหมาย และแสดงออกเป็นความหมายต่างๆ แต่ขอบเขตของความหมายนั้นไม่คงที่ตายตัว อาจจะกว้าง แคบ หรือเปลี่ยนแปลงได้ตลอดเวลา นอกจากนี้คำยังเป็นเครื่องใช้ติดต่อทำความเข้าใจกัน เป็นเครื่องมือของการจำ การคิด การสังเกต การพิจารณา การแสดงความคิดเห็นและการแสดงความรู้สึก ผู้ที่รู้คำมากย่อมมีความสามารถที่จะแสดงความคิดเห็นได้กว้างขวาง และเข้าใจสิ่งต่างๆ ได้มากกว่าผู้ที่รู้จักคำน้อย ในการใช้ภาษาไม่ว่าจะเป็นการพูด การอ่าน หรือการเขียน ผู้ใช้ภาษาควรจะต้องรู้จักคำมาก เพื่อจะได้คำเหล่านี้มาใช้แสดงความคิดเห็นได้อย่างดีถ้วน กว้างขวาง และแสดงความเป็นผู้รู้ การใช้คำเป็นเรื่องสำคัญมากเรื่องหนึ่ง เพราะอาจทำให้ผู้ฟังหรือผู้อ่านมีความรู้สึกได้ต่างๆ กัน เช่น อาจทำให้รู้สึกเฉยๆ ก็ได้ พอใจก็ได้ รักก็ได้ โกรธก็ได้ ผู้ใช้ภาษาทุกคนจึงควรระลึกอยู่เสมอว่า คำทุกคำมีความสำคัญและมีค่า ถ้ารู้จักเลือกใช้อย่างระมัดระวังก็จะทำให้คำพูด หรือข้อเขียนมีค่า แต่ถ้าไม่รู้จักใช้ก็จะได้ผลตรงข้าม (กาญจนา นาคสกุลและคณะ, ๒๕๒๑ : ๔.)

การใช้คำเป็นสิ่งสำคัญควบคู่ไปกับการสร้างสรรค์วรรณกรรม เพราะถ้อยคำเป็นสื่อในการถ่ายทอดเรื่องราวต่างๆ ตลอดจนความรู้สึกนึกคิดของนักเขียนจากตัวบทสู่ผู้อ่าน การที่สุวรรณี สุคนธา สามารถสร้างสรรค์วรรณกรรม ที่มีจินตภาพอันประณีตงดงามได้นั้น สุวรรณีจะต้องรู้จักธรรมชาติของคำที่ตนเลือกใช้เป็นอย่างดี จึงสามารถเลือกใช้ได้อย่างชัดเจน ตรงตามความต้องการของตนมากที่สุด คำแต่ละคำที่สุวรรณีเลือกใช้นั้นช่วยเร้าอารมณ์ กระตุ้นผัสสะของผู้อ่าน ให้รู้สึกนึกคิดและมีจินตนาการร่วมกับผู้เขียน เกิดเป็นภาพในใจที่แจ่มแจ้งชัดเจน จินตภาพเหล่านี้มีส่วนช่วยให้ผู้อ่านเข้าใจเรื่องราว และตีความสารที่ผู้เขียนต้องการจะสื่อได้อย่างมีประสิทธิภาพ คำที่สุวรรณีเลือกใช้มีดังต่อไปนี้

๑. การใช้คำบอกสี

คำบอกสีเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่งในงานวรรณกรรม เพราะสีนอกจากจะทำให้เกิดสีสันที่จริงจังชวนประทับใจแล้ว ความหมายของสีแต่ละสียังเปี่ยมไปด้วยพลังความรู้สึก ด้วยความเป็นนักเขียนที่มีนัยน์ตาศิลปิน รู้อึ้งและเข้าถึงความงามในเชิงศิลปะ จินตภาพในวรรณกรรมของ สุวรรณีจึงอุดมไปด้วยสีสัน ไม่เพียงกล่าวถึงสีอย่างตรงไปตรงมาเท่านั้น หากแต่สีที่ปรากฏยังเปี่ยมล้นไปด้วยอารมณ์ความรู้สึกของผู้เขียนที่มีต่อสีนั้นๆ อันมีส่วนช่วยกำหนดนึกและเน้นย้ำให้เกิดจินตภาพที่ชัดเจนในความรู้สึก "เมื่อสีต่างๆ เป็นองค์ประกอบของธรรมชาติ การพรรณนาสีของกรจึงมักปรากฏในรูปของการให้รายละเอียดของสีหรือพรรณนา เพื่อให้ผู้อ่านได้สัมผัสกับความอ่อนแก่เรื่อเรืองหรือความเข้มข้นหลากหลายของสี จึงใช้ความเปรียบหรือใช้คำวิเศษณ์ขยายคำบอกสี โดยบางครั้งอาจจะไม่กล่าวถึงชื่อสีอย่างเด่นชัด แต่ผู้อ่านจะสามารถสัมผัสรับรู้สีนั้นๆ ได้อย่างละเอียดชัดเจน" (สุจิตรา จงสถิตย์วัฒนา, ๒๕๓๑ : ๔๗.) คำบอกสีที่สุวรรณีนำมาใช้มีดังต่อไปนี้

๑.๑. การใช้คำบอกสีสองคำมาเข้าคู่กัน

การนำคำบอกสีสองคำมาเข้าคู่กันนี้ สุวรรณีมักนำคำบอกสีที่มีสีตรงข้ามกันมาเข้าคู่กัน ให้ภาพสีที่ตัดกันอย่างรุนแรงในจินตนาการ เกิดเป็นจินตภาพที่ชัดเจนตามความรู้สึกของผู้อ่าน จากความรู้ในเชิงทัศนศิลป์ของสุวรรณี สุวรรณีนำสีที่เรียกว่าคู่ปฏิปักษ์ (สีตรงข้ามกัน) มากกล่าวเข้าคู่กัน ทำให้ได้ภาพที่มีสีตัดกันอย่างรุนแรงในความรู้สึก เกิดความประทับใจต่อภาพเป็นไปตมหลัก "ทฤษฎีสีของเซฟเวิล" คือทฤษฎีหนึ่งที่จัดกรกลุ่มอิมเพรสชันนิสม์ยึดถือเป็นแนวทางประกอบส่วนหนึ่งในการสร้างผลงาน ทฤษฎีนี้ว่าด้วยการแบ่งสีออกเป็น ๒ กลุ่มใหญ่ คือกลุ่มแม่สีวิฤตธาตุ (Primary Colors) อันประกอบด้วยแม่สี ๓ สีคือ สีเหลือง (Gambodge) สีแดง (Crimson Red) และสีน้ำเงิน (Prussian Blue) กลุ่มที่ ๒ คือสีผสม (Secondary Colors) เป็นการผสมของแม่สีทั้งสามในอัตราส่วนแตกต่างกัน เช่นสีส้ม+เหลือง เป็นต้น สีผสมนี้จะระบายให้ดูเด่นขึ้น เมื่อแต้มลงในแม่สีวิฤตธาตุ เช่น สีส้มจะเด่นมากเมื่อแต้ม

ลงใกล้ๆ สีน้ำเงิน ซึ่งตามหลักแล้วทั้งสองสีต่างเป็นสีคู่ปฏิปักษ์กัน (Complementary Colors) เช่นเดียวกับสีแดงเป็นสีคู่ปฏิปักษ์กับสีเขียว เป็นต้น (กัจจกร สุนพงษ์ศรี, ๒๕๒๓ : ๑๙ - ๒๐.) จากอิทธิพลของความเป็นจิตรกรของสุวรรณี สุวรรณีจึงสามารถเลือกสรรคำบอกสี ที่มีลักษณะของสีตัดกันมาเข้าคู่กันเพื่อแสดงภาพ เห็นถึงความประณีตในการแต่งแต้มสีสันในผลงานของสุวรรณี เกิดเป็นจินตภาพที่น่าประทับใจ ดังต่อไปนี้

“ยิ่งล้นทนมแดง ที่เขาเรียกแดงจุมพฏนั้นยิ่งร้ายกาจมาก ใบเขียวสดดอกสีแดงเข้ม สีสตัดกันเฉียบขาดไปเลย”

(แก้วอี๋ : ๑๙๙.)

น้ำโสพรรณกรายเข้าที่โต๊ะเรา หล่อนหยิบพวงกุญแจขึ้นมาอันหนึ่ง สีแดงฉาน ตรงข้ามกับสีเขียวของฉนั้น

(ดอกไม้ฯ ล.๑ : ๓๐๙.)

กางเกงนั้นปลายบานนิดๆ ข้างบนเป็นเสื้อตัวยาวเลยสะโพก คุณสุริยันใช้สองสีตัดกันอย่างไม่เกรงใจ กล่าวคือสีเขียวชัด กางเกงสีม่วง

(เดือนดับฯ : ๑๔๖.)

“ประทีนตามขึ้นมาพร้อมด้วยเครื่องเคลือบเล็กๆ สีครามจัด มีดอกไม้สีส้มอัดแน่นอยู่ สวยจนละเวงคิดว่า บางทีหัวใจของเขาจะเต็มไปด้วยความมั่งคั่งอย่างยิ่ง

(แก้วอี๋ : ๒๒๓.)

ดอกเบญจมาศสีเหลืองกระจ่างกับผ้ารองจานสีน้ำเงินสด สกิมของสีเหล่านี้ เปลี่ยนบ่อย เพื่อไม่ให้สมาชิกในบ้านเบื่อตา

(คินนี่ฯ : ๒๐๑.)

ตะวันฉายนั่งลง แก้วอี๋นั้นนุ่มสบายสีเขียวเหมือนสนามหญ้า เป็นสีเขียวตัวเดียวใน กลุ่มสีส้ม

(แก้วอี๋ , : ๓๓๓.)

ยอดชายนายเปี้ยกนุงกางสีเขียว มีลายทางยาวสีแดง นุ่มสมัยนี้เขาแต่งตัว

ถึงใจยังจึ่งแหละไม่จึ่งก็เซยไม่เอาไหน

(คินน้ำ : ๓๗.)

ทิวากริตเล็บเก็บตอกไม้กลีบบางเหลือองละออ มั่นชอนตัวอยู่ตามพื้นดินใน
ชง่อนหิน ตรงใจกลางเกสรเป็นวงสีน้ำตาลแซมตัดกับเหลือองน้ำดู

(คินน้ำ : ๔๗.)

การนำคำบอกสีสองคำที่มีค่าของสีตรงกันข้ามกันมาเข้าคู่กัน เป็นไปตามทฤษฎีทาง
ศิลปะ ทำให้ผู้อ่านได้ใช้จินตนาการนึกภาพของสีเหล่านั้น เกิดจินตภาพของสีที่ตัดกันอย่างชัดเจน
รุนแรง ดูจริงจังประทับใจ

๑.๒. การใช้คำบอกสีสองคำมาบอกลักษณะสีสั้น

การนำคำบอกสีสองคำ มาบอกให้เห็นรายละเอียดของสีสั้นที่ผสมกันอยู่อย่างชัดเจน ดังนี้

วันนี้ฉันแปรงชนดกที่ยาวอนด้วยมาสดารา เขียนตาให้ดูมีเงาเล็กซึ่ง แรเงาอ่อน
ระหว่างคิ้วกับตาด้วยสีน้ำเงินแกมม่วง

(เดือนดับฯ : ๗๒.)

ผิวเท่านั้นที่ใครๆ เอ่ยปาก มันไม่ขาวผ่องแต่เป็นสีน้ำตาลอ่อนแกมชมพูเนียน
เรียบและเกลี้ยง พี่เวียงคำว่ากับฉันอย่างนั้น เธอบอกว่าผิวฉันสวยกว่าใครในตำบลนี้

(เดือนดับฯ : ๑๐.)

เขาส่งของเหล่านั้นและผ้าตัดเสื้อให้ฉัน ผ้าของพี่เวียงคำเป็นสีม่วงอมเทาและฟ้า
ทอสลับกันด้วยเส้นด้ายไม่มีลาย เป็นผ้าทออย่างหนาใช้ด้ายยืนสองเส้นควบกัน

(เดือนดับฯ : ๔๔๒.)

"สีชมพูอมม่วงอย่างนี้ยังสวยไม่ถูกใจคุณแม่อีกหรือคะ ลูกจะปักพลอยสีม่วง
ชมพูและมุก ให้เลื่อมพรายไปทั้งตัว"

(กานต์ฯ : ๓.)

รดกันเก่าที่รับใช้น้ำโสพรรณมานานแสนนานเปลี่ยนเป็นรดขนาดกลางใหม่เอี่ยม
สีของมันสวยเหมือนกลุ่มเมฆสีเทาเงินบนท้องฟ้า ความใหม่ทิวของมันดูไม่เข้ากับน้ำโสพรรณนัก
ฉันว่าหล่อนเหมาะก็กับรดคันเก่าแก่ที่นำรดคันนั้นมากกว่า

(ดอกไม้ฯ ล.๑ : ๓๓๘.)

งูเห่าก็ไม่เลว พิษร้ายกาจแรงและรวดเร็ว ตัวของมันเป็นสีเทาอมเหลือง

(ปะทุฯ : ๓๘.)

แต่ทองดีระบายเหมือนกับอินเดียนแดง ใส่ชนตากลมเป็นแผงราวกับ
กันสาด เขียนตาไว้เป็นสองชั้นทั้งที่แฟชันใหม่เขาเลิกนิยมกันแล้วแต่ทองดียังไม่รู้ หล่อนแสร้งสัน
จมุ๊กด้วยสีน้ำตาลค่อนข้างดำ

(ทองประกายฯ ล.๑ : ๕๗๘.)

ลิปสติกสีที่ขึ้นชื่อระบือที่สุดในสมัยนั้นก็คือสีออกคิณีเอง เป็นสีม่วงแก่อมแดง
ตั้งแต่ ริตท เฮย์เวิร์ท ดาวยั่วรุ่นคุณป้ามาจนถึงพริ้ง นิยมใช้สีเดียวกัน เป็นลิปสติกสีที่แพร่หลายไป
ทั่วโลก

(คนเวียงเมือง ล.๑ : ๔๒๙.)

ทอรุ่งขาวเหมือนแม่ ขาวออกเหลือง ละออองค้อย่างผิวสาวชาวเหนือโดยแท้

(ด้วยปีกฯ ล.๑ : ๕..)

ฉันแหวะเก็บดอกไม้ที่ขึ้นอยู่บนทรายระหว่างทางเดิน ตั้งที่บรรยายมาแล้ว กลับ
ของมันบิดเป็นเกลียวมีสีแดงเหลืองปนกันดูผาดๆ เป็นสีส้ม

(ดอกไม้ฯ ล.๑ : ๒๔๕.)

หล่อนจบจดหมายทวนๆ ใส่ซองซึ่งเป็นสีฉูดฉาดที่สุดคือสีแดงอมส้ม

(คินน้ำ : ๗๙.)

เรานั่งรถไปจนสุดสาย ที่นั่นเป็นทุ่งนาสีเขียวไกลลิบจนสุดสายตา ฉันเหลียว
หาดอกพวงอย่างเคยแต่ว่ามีไม่มีอะไรนอกจากสีเขียวและเขียว...เขียวอ่อน เขียวเข้มและ
เขียวน้ำตาล ดูราวกับว่าโลกนี้เต็มไปด้วยสีนี้สีเขียวเท่านั้น

(ดอกไม้ฯ ล.๒ : ๙๑)

หน้าสบนิตๆ ด้วยแดดและลมแรง เห็นทะเลเขียวครามขวางอยู่ตรงหน้า

(คินนีย์ : ๒๑๘)

หล่อนไม่ชอบสีที่บวมหรือสีอ่อนหวาน ถ้าจะเป็นชมพูของดีก็จะเลือกชมพูสด
อย่างที่เราเรียกกันว่าสีช็อกกิ้งฟังก์ ถ้าเขียวก็เขียวมรกตถึงนั้นแหละถึงจะเข้าไส้ถูกอกถูกใจเป็นยิ่งนัก
สีชนิดที่เขียวอมเหลืองหรือน้ำตาลอ่อนอะไรอย่างนี้ของดีไม่มีวันแล

(ทองประกายฯ ล.๑ : ๓๗๑)

ปลาสีเงินขาววิบกระโดดขึ้นจากน้ำ สีขาวเหลืองเงินแลดูราวกับโลหะ ที่นี้คงมี
ปลาชุกชุมมากอย่างที่กานต์และแม่ขึ้นว่า

(กานต์ฯ : ๑๔๙)

ปลานั้นแลดูเป็นสีเงินเกือบทั่วตัว สีเงินอมสีฟ้าเป็นมันระยับ สวยจนไม่น่ากิน

(กานต์ฯ : ๒๔๒)

จากตัวอย่างที่ยกมาจะเห็นได้ว่า การนำคำบอกสีสองคำมาใช้กล่าวถึงรายละเอียดของ
สีที่ผสมผสานกันอยู่นั้น เป็นความละเอียดอ่อนที่นัยน์ตาศิลปินของสุวรรณมมองเห็น และ
พยายามถ่ายทอดให้ผู้อ่านใช้จินตนาการนึกเห็นภาพสีนั้น จนเกิดเป็นจินตภาพของสีที่
ละเอียดอ่อน งดงามในความรู้สึก

๑.๓ การใช้คำบอกสีควบคู่ไปกับคำแสดงความรู้สึก

สุวรรณมนอกจากจะกล่าวถึงสีของสิ่งที่ต้องการจะสื่อโดยตรงแล้ว ในบางครั้งยัง
สอดแทรกอารมณ์ความรู้สึกที่มีต่อสีนั้นๆ ด้วย ซึ่งในส่วนนี้อาจเรียกว่า สุวรรณมนำสีมากล่าวใน
เชิงสัญลักษณ์ เปี่ยมล้นไปด้วยพลังแห่งอารมณ์ความรู้สึกของสีนั้น มีส่วนช่วยให้ผู้อ่านร่วมรับรู้
อารมณ์ความรู้สึกที่เกิดจากสีนั้นๆ ตามผู้เขียนไปด้วย ดังต่อไปนี้

ละเวงก้มลงไปชิดกระຈก หล่อนกำลังคิดว่าถ้าแต่งชุดดำไปสมัครงานจะดีไหม

หรือว่าถ้าเขาจะทำให้หน้าดูมากกว่าสีดำล้วนทำให้ใจหด

(แก้อี๋ : ๖๒)

เขามองดูละแวงที่กำลังวุ่นวายกับผ้าพันคอ หล่นดูดีขึ้นเมื่ออยู่ใน เสื้อผ้าที่ไม่ได้
ไว้ทุกข์ จิตดีไม่ชอบสีดำ ทำให้จิตใจเศร้าหมองเกินกว่าเหตุ ยกเว้นแต่ชุดราตรีสีดำเท่านั้นที่เขาชอบ

(แก้อี๋ : ๔๙)

คุณพิศวงยืนอยู่ตรงประตู เสื้อสีดำทำให้ดูหม่นหมอง รong นึกสงสารมารดาอยู่
ข้างเหมือนกัน แต่ก็เพียงชั่วแวบเดียว

(ด้วยปีกฯ ล.๒ : ๔๓๔)

หล่นเห็นรดเมลล์แด่ไกล สีเขียวของมันกับถนนสีเทา และสิ่งแวตล้อมแลดู
กลมกลืนกันราวกับรูปเขียนที่จิตรกรรักแต่สีเขียว...เทา ทำให้แลดูหม่นหมอง

(แก้อี๋ : ๑๙-๑๑)

จนจะมีตจริง ๆ ได้เสียก็ ไม่มีแดดเหลืองทองอีกต่อไป ไม่มีการเล่นสีสนับน
ทองฟ้าหรือแม้แต่ตรงชายฟ้าที่ตะวันลับลา หากแต่เต็มไปด้วยสีเทาราวกับว่าโลกทั้งโลกพลอย
โศกเศร้าไปด้วย

(แก้อี๋ : ๕๓๓)

พ่อถูกขังอยู่ในที่ๆ พ่อเคยขังคนอื่น ๆ มาแล้ว ฉันทเห็นสภาพของพ่อแล้วอดเวทนา
ไม่ได้

เมื่อกลับมาบ้าน ก็พบสภาพที่ไม่มีอะไรดีขึ้น ทุกสิ่งทุกอย่างหม่นหมองราวกับ
โลกถูกระบายด้วยสีเทาแต่เพียงสีเดียว

(ดอกไม้ฯ ล.๒ : ๒๘๖)

น่าสังเกตว่าคุณพันธ์ศักดิ์ชอบสีม่วง และนี่ก็พลอยสีม่วง
แลดูเศร้าสร้อยผิดกับสีอื่น ผิดกับพลอยสีเขียว หรือชมพู หรือเพชรที่มีน้ำแวบ-
วาบบาดนัยนัยตา หรือนิลที่แลดูขึงขัง

(เดือนดับฯ : ๑๙๒)

อ่างปิดดอกกุหลาบขนาดใหญ่อยู่ตรงโต๊ะมุมห้อง มีดอกกุหลาบกำลังแย้มสลับ

กับเฟิร์นเขียวเข้ม เป็นตุระของโตมรที่จะทาดอกไม้มาเปลี่ยน เมื่อก่อนนี่เป็นดอกเบญจมาศ
สีม่วงอ่อนเศร้าสร้อย

(กานต์ : ๓๖๓)

หล่อนชอบดอกบัวสีขาว มันชุกกันอรชรคลักลับ สิบริสุทธีไปกันได้กับหญ้าสี
เขียวพิเศษพันธุ์นั้น

(แก้วอี๋ : ๔๔๔)

นักเรียนแต่งเครื่องแบบน้ำเงินขาว กระโปรงรัดเรียบ มีโบว์หรืออะไรสักอย่างผูก
ที่คอ เสื้อของเธอขาวสะอาด ในวันที่แดดท่มั่นเช่นนี้ สีขาวแลดูนุ่มนวลอ่อนโยน

(วันที่ : ๓๑๓)

ทางเดินนั้นดูเหมือนจะยืดยาวไม่มีที่สิ้นสุดระหว่างสวนผลไม้อันกว้างขวาง เป็น
ระยะที่ผลไม้กำลังไทรมเพราะเพิ่งจะเก็บผลผลิตของมันไปไม่นานนี้เอง เป็นระยะที่สวนผลไม้ไม่
น่าดูที่สุด แต่ก็ยิ่งดีกว่าในกรุงที่มีสีเขียวๆ ให้เห็นสบายตา

(คีนี่ : ๓๑๑)

ยังเข้าอยู่มากเมื่อรองพารถออกมานอกเมือง ถนนแลดูกว้างตรงลิ่ว สองฟาก
ข้างทางเป็นไรนาและสวนผักเขียวชอุ่มมองสบายตาจึงพลอยพาให้สบายใจไปด้วย

(ด้วยปีกฯ ล.๒ : ๕๓๐)

ตะวันคล้อยลงไปมากแล้ว อีกไม่นานก็จะมีดคำแดดเหลืองๆ ยามเย็น ทำให้
ทุ่งหญ้าฝั่งโน้นดูอ่อนโยนและสวยงาม

(แก้วอี๋ : ๕๒๗)

จากตัวอย่างที่ยกมานั้น สุวรรณิใช้คำบอกสีคู่ไปกับคำแสดงความรู้สึกได้อย่างประสาน
กลมกลืน และความรู้สึกที่มีต่อสีหนึ่งๆ นั้นมีความเป็นสากล เช่น สีในโทนมืด คือ สีดำ สีเทา
สีม่วง ย่อมก่อให้เกิดความรู้สึกเศร้าและทุกข์ระทม ส่วนสีเขียวเป็นโทนเย็น (Cool Tone)
(น.ณ ปากน้ำ, ๒๕๓๑ : ๕๐ - ๕๑) เป็นสีที่เย็นตาเย็นใจให้ความสดชื่น สีขาวโดยธรรมชาติเป็น
สีบริสุทธิตูสะอาดนัยน์ตาอยู่แล้ว (น.ณ ปากน้ำ, ๒๕๓๑ : ๔๔) และสีเหลืองของแดดยามเย็น

ให้ความรู้สึกอบอุ่นอ่อนโยนที่แผ่ซ่านออกมาจากลำแสงก่อให้เกิดความรู้สึกสุขสงบ จะเห็นได้ว่าการให้สีที่ปรากฏในวรรณกรรมเป็นเรื่องที่ละเอียดอ่อน นักเขียนต้องพิถีพิถัน เพื่อให้ได้สีที่ตรงตามความต้องการของตนมากที่สุด และเมื่อสุวรรณ้นำคำแสดงความรู้สึก มาบอกความรู้สึกที่มีต่อสีนั้นๆ ทำให้ผู้อ่านเกิดจินตภาพของสีที่ชัดเจน เบี่ยมล้นไปด้วยอารมณ์ความรู้สึกยิ่งขึ้น

๑.๔ การใช้คำบอกสีควบคู่กับสิ่งที่มีสีเหมือนกับสีที่จะกล่าวถึง

สุวรรณมักนำคำบอกสีมาเข้าสู่กับสิ่งที่มีสีเหมือนกับสีที่สุวรรณต้องการกล่าวถึง หรือนัยหนึ่งก็นำสิ่งนั้นมาช่วยขยาย หรืออธิบายลักษณะสีนั้นให้ชัดเจนขึ้น เพราะสีแต่ละสีนั้นล้วนมีความอ่อนแก่หรือเฉดสีที่แตกต่างกันออกไป การนำสิ่งที่มีสีเหมือนกับสีที่จะกล่าวถึงมากล่าวควบคู่กับคำบอกสี มีส่วนช่วยระบุเฉดสีของสีนั้นที่ปรากฏในเรื่อง ทำให้ผู้อ่านเกิดจินตนาการ โดยการนึกเห็นภาพจากความคุ้นเคยของสิ่งที้นำมาขยาย เช่นสีเขียวทททท ผู้อ่านจะนึกถึงภาพสีเขียวเข้มแก่ที่เหล่าทหารบกใช้

" เมื่อวานบอกรักสีเขียวทยก...ใบคำตรารัตน์มีใจละ "

(แก้วอี๋ : ๓๓)

หล่อนชี้จักรยานสีเขียวใบไม้ มีใครเมี่ยมและกระจกตกแต่งเป็นเงาวิ่งไปทั้งคัน

(ดอกไม้ฯ ล.๑ : ๗๐)

รถของฉันทสีเขียวเข้มเขียวอย่างรถทหาร เป็นสีที่แปลกและมีอยู่คันเดียวในรุ่นนั้น สีเข้มของมันทำให้รถเล็กลงกว่ารุ่นเดียวแบบเดียวกัน

(เดือนดับฯ : ๕๑๔)

ตื่นขึ้นมาเมื่อบ่ายคล้อยไปมาก ทะเลกลายเป็นสีเขียวมรกตผัดกับตอนเช้า

(คนเรึงเมือง ล.๒ : ๔๔๗)

หล่อนไม่ชอบสีทึบทึบหรือสีอ่อนหวาน ถ้าจะเป็นชมพูของตึกก็เลือกชมพูสดอย่าง ที่เรียกกันว่าสีช็อกกิ้งพิงค์ ถ้าเขียวก็เขียวนกกะลิงนั้นแหละถึงจะเข้าใส่ถูกอกถูกใจเป็นยิ่งนัก

(ทองประกายฯ ล.๑ : ๓๗๑)

ฉันอดนึกวาดภาพทะเลไว้นใจไม่ได้ มันคงกว้างใหญ่และเป็นสีเขียวน้ำทะเล

สดสวย

(ดอกไม้ฯ ล.๑ : ๒๒๓)

"ผมจำได้ว่าเขาขับรถสีแดงเลือดนก"

(แก้อี๋ฯ : ๓๘๗)

จวนจะมีดจริงๆ ได้เสียก็ ไม่มีแดดเหลืองทองอีกต่อไป

(แก้อี๋ฯ : ๕๓๓)

เจ้าของปาร์ตีในวันนี้อยู่ในชุดเล่นน้ำสกีเหลืองมะนาว ขับผิวที่ดำอยู่แล้วให้ดูดำเป็น

มันยิ่งขึ้น

(คีนี่ฯ : ๓๘๕)

"คุณช่างแจ่มใส" เขาทักขึ้นด้วยสำนวนที่คิดแล้วว่าเก๋ "ชุดเหลืองนกกขมมันมีรับ

กับผิวของคุณจริงๆ นะ"

(ทองประกายฯ ล.๒ : ๑๙๐)

"เหลืองดอกบวบค่ะ" ทองดีแย้ง ทวิตค่อนอย่างที่ได้ซักซ้อมมาแล้วเป็นดิบดี

"หนูไม่ชอบคำว่านกกขมมัน"

(ทองประกายฯ , : ๑๙๐)

เครื่องบินที่ละเวงบินมาถึง ก็กำลังจะหยุดอยู่กับที่บนลานบิน ปีกสีขาวบรอนซ์

แวบเข้านัยน์ตา

(แก้อี๋ฯ : ๓๕๑)

ฉันแต่งชุดสีม่วงดอกตะแบก ผมยาวนั้นเกล้าไว้ยุ่งเหยิงอย่างมีศิลปะ ห้อยทางนูน

ระทางนี้ แลดูเหมือนสาหร่ายที่แผ่อยู่ในทะเล คุณสุริยันเป็นคนว่าอย่างนั้น

(เดือนดับฯ : ๗๒)

ม่วงโอปอล และพลอยมีค่าอีกชนิด เป็นตัวแทนของดอกผักตบถสันตะวาที่ไม่

เหี่ยวเฉา

(บางทีฯ : ๕)

ฉันทภาพท่านไว้ผิดหมด คิดว่าจะประดับเพชรแพรพรรณอย่างเก่าแก่เนี้ยทั้ง
หลาย ท้ายเพียงแต่ทุ่งผ้าไหมสีเทาตุ่น สวมเสื้อลูกไม้สีขาวบางลวดลายละเอียดเท่านั้นเอง

(เดือนดับฯ : ๓๒๘ - ๓๒๙)

สุวรรณนำสิ่งที่มีสีเหมือนกับสีที่สุวรรณจะกล่าวถึง มาช่วยขยายให้ผู้อ่านเกิดจินตภาพของ
สีสันต่างๆ อย่างเฉพาะเจาะจงลงไป ว่าสีเขียวหยก สีเขียวใบไม้ นั้นล้วนมีส่วนกระตุ้น
จินตนาการของผู้อ่านให้รู้สึกนึกเห็นถึงสีนั้นๆ เพราะความรู้จักมักคุ้นในสิ่งทีสุวรรณนำมาขยาย
สีเขียวหยกให้ภาพของสีเขียวที่เจือปนกับสีขาวออกเป็นสีเขียวชุ่นที่นวลๆ และมีความ
มันวาวอยู่ในนั้นด้วย นี่คือนิของใบคำตารวรัศมีที่สุวรรณกล่าวถึง สีเขียวใบไม้ก็ให้ภาพของ
สีเขียวที่ค่อนข้างเข้มแบบใบไม้โดยทั่วไป ส่วนสีเขียวททาก็คือสีเขียวเข้มคล้ำ สีเขียวนกกะลิง
เป็นสีเหมือนสีของนกกะลิงให้ภาพของสีเขียวที่สดสว่างมาก สีแดงเลือดนกให้ภาพสีแดงเข้ม
เหมือนสีเลือดของนก สีเหลืองทองของแดดให้ภาพแสงสีเหลืองประกายทองที่อ่อนละมุน
สีเหลืองนภขมีนจะเป็นภาพของสีเหลืองอมเขียว ส่วนเหลืองดอกบวบนั้นให้ภาพของสีเหลืองอ่อน
ที่ละมุนละไม สีม่วงดอกตะแบกคือภาพของสีม่วงอ่อน และสีเทาตุ่นก็ให้ภาพสีเทาที่มัวหม่น
จะเห็นได้ว่าการสร้างจินตภาพ จากการนำสิ่งที่มีสีเหมือนกับสีที่สุวรรณจะกล่าวถึง มาช่วยขยาย
คำบอกสีนั้น ทำให้ผู้อ่านนึกเห็นภาพของสีนั้นๆ อย่างแท้จริง

๑.๕ การใช้คำบอกสีโดยนำสีสันจากธรรมชาติมาเป็นแนวเทียบ

สุวรรณนำสีสันจากธรรมชาติ มาเป็นแนวเทียบเพื่อระบุสี ที่ต้องการจะกล่าวถึงให้ชัดเจน
ยิ่งขึ้น ช่วยเน้นย้ำให้เห็นถึงสีสันของสิ่งที่ต้องการนำเสนอ ดังนี้

พริ้งแต่งตัวด้วยสดใส ทั้งๆ ที่ผิวตายไม่ทันไร ชอบที่หล่อนจะต้องไว้ทุกซ์ หรือไม่
อยากจะไว้แต่งเท่าง หรือดำชาก็ยังดี ไม่ใช่แต่งแดงราวกับพระอาทิตย์เช่นนี้

(คนเรึงเมือง ล.๑ : ๔๐๒)

แต่ทองดีระบายหน้าเหมือนอินเตียนแดง ใส่ชนดกปลอมเป็นแผงราวกับกันสาด

เขียนตาไว้เป็นสองชั้นทั้งที่แพชันใหม่เขาเลิกนิยมกันแล้วแต่ทองดียังไม่รู้ หล่อนแลเงาสั้นจมูก
ด้วยสีน้ำตาลค่อนข้างดำ ทาแก้มสีแดงเหมือนลูกเชอร์รี่

(ทองประกายฯ ล.๑ : ๕๗๘)

สตรีพอมบางที่นั่งเคียงชะโงกมาดูทอรุ่ง หล่อนไว้ผมยาวซึ่งได้ตัดจนทยิกเต็ม
ศีรษะตามสมัยนิยม คิ้วโกนทิ้งเหลือแต่ตรงหัวคิ้วเล็กน้อย นอกนั้นเขียนไว้งนงโค้งเรียวเล็ก
ทาปากแดงเหมือนกินเลือด สวยแปลกเหมือนหลุดออกมาจากแมงกาศินแบบเสื้อเล่มสุดท้ายที่
ตกมาถึงเมืองไทย

(ด้วยปีกฯ ล.๑ : ๔๓๘)

เชื่อนั่งล้างน้ำแข็งแก้มแดงเป็นลูกตำลึง กานต์มิได้สังเกตเห็นความผิดปกติ
แต่อย่างใด

(กานต์ฯ : ๓๙๔)

คุณผู้หญิงคนนั้นถูกอุ้มร่องแร่ แขนของเธอที่ปราศจากนิ้วห้อยเหมือนแขนหุ่นที่
ปราศจากชีวิต แสงแวววาวของเพชรไม่เหลือเลย มีแต่เลือด เลือด มันแดงฉานเหมือนกลีบ
กุหลาบ

(วันที่ฯ : ๓๒๔ - ๓๒๕)

ตะวันฉายลงนั่ง แก้อันนั้นนุ่มสบาย สีเขียวเหมือนสนามหญ้า เป็นสีเขียว
ตัวเดียวในกลุ่มสีส้มของแก้อี้อื่น

(แก้อี้อื่น : ๓๓๓)

กางเกงที่กำลังอยู่ในสมัยนิยมสีดำ สวมเสื้อสีเหลืองเหมือนกลีบดอกคุณยังง
ยังงั้น

(ทองประกายฯ ล.๒ : ๑๕๒)

เพราะมันประกอบด้วยเสื้อทูนิดตัวยาว กางเกงขาบานสีเหลืองสดใสอย่าง
ดอกบวบที่บานในตอนเช้า

(ทองประกายฯ ล.๒ : ๑๘๘)

เครื่องแต่งตัวเจ้าแม่ นั้นไม่แน่นอน บางวันอาจทรงขาวทั้งชุด บางวันแต่งเหลือง

เหมือนพระ มิโยที่คุนซ้อยจะห้ามปรามว่านรกจะกินหัว

(คนเรียงเมือง ล.๒ : ๕๗)

นายชลัททรินเหล้าลงครึ่งแก้วน้ำเหล้าสี่เหล็องรากับ อำพันเนื้อดี

(ด้วยปีกฯ ล.๒ : ๕๒)

รดไฟตะบิงไปข้างหน้าผ่านทุ่งนาซึ่งเหล็องเป็นทองด้วยตอซึ่งข้าวแลดูไกลกลับไป
สุดลูกหูลูกตา

(คืนนี้ฯ : ๕๑)

บ่อยครั้งที่ริมฝีปากซีดเขียว ลิปสดิกไม่สม่ำเสมอ หรือผู้ใช้มิได้ระมัดระวังจน
กระทั่งฟันที่ควรจะขาวราวไข่มุกกลับถูกย้อมด้วยลิปสดิกที่เจ้าของไม่ระมัดระวัง

(แก้อ้อฯ : ๒๕๗)

จำปีพบฉันทที่ทำน้ำเสมอ หล่อนถูกชะตากับฉันทอย่างประหลาด อาจเป็นเพราะ
เรามีรูปนัยน์ตาที่เล็กเรียวเหมือนกันก็ได้ หากแต่หล่อนผิวขาวเหมือนหยกตรงข้ามกับฉันท

(ดอกไม้ฯ ล.๑ : ๓๐)

ฉันทจะทนได้หรือ ถ้าผมดำขลับนี้แห้งผาก กรอบและขาวเป็นดอกเลา แก้มที่
เปล่งปลั่งเหยย่นเพราะรอยตีนกา ริมฝีปากที่เหมือนกลีบดอกไม้นี้จะแห้งเหือด ออกที่เต่งตึงก็จะ
หย่อนคล้อย...ใครเลยจะทนได้!

(เดือนดับฯ : ๓๔๓)

คำหยาดแลตตามสโรชไปจนลับตา ใจของหล่อนจะคิดอย่างไรไม่มีผู้ใครรู้ได้ ครูต่อ-
มาเสียงเรือบินก็แผดขึ้นสู่อากาศ ปีกวับๆ ขาวเป็นเงินอยู่ในแดด

(ด้วยปีกฯ ล.๒ : ๕๘๖)

น้ำแม่ทาทาลำพูนหรือน้ำแม่ปิงที่เชียงใหม่คือคลองที่ฉันทนึกวาดภาพไว้ อย่างน้อย
ก็คงต้องใสสะอาดไม่ใช่ดำเหมือนโคลนอย่างฉันทเห็น คนกรุงเทพฯ ก็อะไรลงในคลองหนอ
ทำไมมันถึงได้สกปรกถึงขนาดนี้

(เดือนดับฯ : ๖๔)

มีดยาวปลายแหลม ตั้มสีตำรากับกลางคืนที่มีตสนิทกระซิบอยู่ในมือของหล่อน

(คินนี่ : ๓๘๔)

ม่านหน้าต่างสีชมพูคล้ำ สีเหมือนกลีบกุหลาบที่ถูกขยี้

(เดือนดับฯ : ๖๖)

หล่อนผ่านแนวออกมา ดูเหมือนจะมองมาทางเขาและคำหยาตชนิดหนึ่ง หล่อน
สวมเสื้อหลายสีราวกับรุ้งสมดังชื่อ....ทอรุ่ง

(ด้วยปีกฯ ล.๑ : ๓๐๗)

ฉันทสปริงเปิดฝาออก นึกแล้วไม่ผิด ว่าต้องเป็นเครื่องประดับชนิดใดชนิดหนึ่ง
แน่นอน พลอยสีม่วงราวกับดอกผักตบสงแสงระยิบระยับแข่งกับเพชร ช่วยประดับเรือนแหวนให้
น่ารัก

(เดือนดับฯ : ๑๙๑)

สุวรรณีนำสีสันจากธรรมชาติรอบตัว มากล่าวเป็นนัยเทียบกับสีของสิ่งที่สุวรรณีต้องการ
จะกล่าวถึง แม้จะเป็นการกล่าวเทียบสีที่ใช้กันโดยทั่วไปในภาษาไทย แต่ความพิเศษของสุวรรณี
อยู่ที่ความช่างสังเกต ในการเลือกนำสีสันของธรรมชาติมาใช้เปรียบได้อย่างเหมาะสมกับเรื่องราว
เห็นถึงความละเอียดอ่อนในการเลือกสรรถ้อยคำมาสร้างจินตภาพของสี ได้อย่างประณีตงดงาม
คือพระอาทิตย์ ลูกเชอร์รี่ เลือด ลูกตำลึง และกลีบกุหลาบ มาเป็นแนวเทียบให้เห็นลักษณะของ
สีแดง สีแดงพระอาทิตย์ให้ภาพของสีแดงที่ร้อนแรงแสนนัยน์ตามีตกรีของความร้อนแรงปะปน
อยู่สูง สีแดงเลือดให้ภาพของสีที่แดงสดเป็นน้ำหยาดเยิ้ม สีแดงลูกตำลึงให้ภาพของสีที่แดง
เปล่งปลั่งเรียบเนียนของผิว และสีแดงกลีบกุหลาบผู้อ่านเห็นภาพของสีแดงเข้มคล้ำของเลือด

สุวรรณีนำสนามหญ้ามาเทียบให้เห็นถึงสีเขียว ให้ภาพของสีเขียวอ่อน ดูสบายนัยน์ต
สุวรรณีนำดอกคูณ ดอกบวบ จีวรพระ อำพันและทองมาเทียบให้เห็นถึงสีเหลือง
ดอกคูณให้ภาพของสีเหลืองที่สดสว่างแจ่มใส ส่วนดอกบวบให้ภาพของสีเหลืองอ่อนดูละมุนละไม
จีวรพระให้ภาพของสีเหลืองที่เข้มมีสีส้มเจือผสมอยู่ อำพันให้ภาพสีเหลืองที่โปร่งแสงมีประกาย
ทองผสมน้ำตาล และทองให้ภาพของสีเหลืองที่สดใสอร่ามนัยน์ต

สุวรรณีนำ หยวก ดอกเลา กระตาง สำลีและเงิน มาเทียบให้เห็นถึงสีขาว หยวกให้ ภาพของสีขาวที่ขาวนวลเจือสีเหลืองนิดๆ ดอกเลาให้ภาพของสีขาวมอออกเทา คือสีผมนของคนมี อายุ กระตางให้ภาพของสีที่ขาวซีด สำลีให้ภาพของสีขาวละเอียตนุ่มนวล และเงินให้ภาพของ สีขาวที่มีประกายเทา

สุวรรณีนำ ดอกตะโก โคลน กลางคืน มาเทียบให้เห็นถึงสีดำ ดอกตะโกให้ภาพของสีดำแต่ ดำไม่สนิท โคลนให้ภาพของสีดำปนเทา และกลางคืนให้ภาพของสีดำมืดสนิท

สุวรรณีนำกุหลาบถูกขี้มาเทียบให้เห็นสีชมพูที่คล้ายหม่น และนำรุ่งมาเทียบให้เห็นสีส้ม อันหลากหลาย เหล่านี้ล้วนทำให้ผู้อ่านสามารถจินตนาการถึงสีล้นที่สุวรรณีกกล่าวถึง เกิดจินตภาพ ที่ชัดเจน ประณีตงดงาม

๑.๖. การใช้คำนามเพียงคำเดียวระบุชื่อสี

สุวรรณีนำคำนามเพียงคำเดียวมากล่าวถึงสีล้น โดยคำนามนั้นเป็นทั้งชื่อเฉพาะของสีที่ สุวรรณีกกล่าวถึง โดยไม่ได้ใช้คำบอกสีบอกมาบอกนำว่า เป็นสีเขียว สีแดงหรือสีน้ำเงิน ดังต่อไปนี้

หล่อนผัดหน้าให้ขาวกว่าเดิม ปกติผิวของหล่อนก็ขาวผ่องอยู่แล้ว แต่ทองดีก็ยัง ไม่พอใจ ทาปากแดงฉานด้วยลิปสติกสีออกคิด

(ทองประกายฯ ล.๑ : ๒๓๕)

เขาบอกว่าอยากได้รถสปอร์ตดี ๆ สักคัน เขาถึงกับเลือกสีไว้ในใจแล้วว่า จะเอา สีมัสตาร์ด นึกถึงภาพตัวเองขับเจ็ตคายไปบนถนน สาวๆ จะต้องมองเขาตาตั้ง แต่คุณพี่ตารา ก็ ผัดผ่อนเรื่อยมา

(ทองประกายฯ ล.๒ : ๔๓๘)

รถอเมริกันสีบรอนซ์เขียวมันปลาบแล่นเข้ามา คนขับขับช้าๆ เหมือนไม่แน่ใจว่า จะจอดตรงไหนของบ้านดี หน้าตึกหรือว่าตรงที่ชายเจ้าของบ้านยืนอยู่

(กานต์ฯ : ๔๑)

บางทีถ้ามีตักหม่นยฉินอาจจะหลับกระเม้ง ฉินจึงลุกขึ้นไปดูตม่านสีกุหลาบโรย

นั้นเข้าชิดกัน เปิดแอร์และนอนฟังเสียงที่มของมันเพลินจนหลับไปเมื่อไรไม่รู้ตัว

(เดือนดับฯ : ๑๖๖)

เสื้อของฉันเป็นสีดำตลอดตัว ปักมุกและเลื่อมที่หน้าอกสีทับทิมและน้ำเงินแก่

(เดือนดับฯ : ๑๑)

"เปล่าครับ" รองปฏิเสศ แลดูพรายโชดกที่เดือดปุดอยู่ในน้ำสีบุษราคัม

(ด้วยปีกฯ ล.๑ : ๙๙)

พริ้งจำได้ว่า วันนั้นคุณประเทียบมุ่งใจกระเบนสีหมากสุกมีลายดอกสีเขียวผ้านั้น
มันแวววาว

(คนเริงเมือง ล.๑ : ๙.)

ในที่สุดฉันก็ได้มันมาตัวหนึ่ง ตัวเล็กนิดเดียวเท่านั้น ก้อย เกล็ดของมันเลื่อมระยับ
เป็นหลายสีจนบอกไม่ถูกว่าเป็นสีอะไรบ้าง แต่ก่อนไปทางสีมรกตเสียมากกว่า

(ปะทุฯ : ๔๒ - ๔๓)

การที่สุวรรณีนำคำนามเพียงคำเดียวมากล่าวถึงสีสัน โดยไม่ได้ระบุว่าเป็นสี แดง เขียว
หรือน้ำเงิน ทำให้ผู้อ่านต้องใช้จินตนาการในการค้นหาภาพของสีที่สุวรรณีกล่าวถึง และโดยทั่วไป
ผู้อ่านจะสามารถนึกภาพของสีสันนั้นได้ ความพิเศษของการนำคำนามมาระบุชื่อสีคือ ทำให้ผู้อ่าน
เห็นเฉดสีของสีที่สุวรรณีต้องการนำเสนอได้อย่างชัดเจน คือสีออกคิด ผู้อ่านนึกภาพตามสี
ดอกกล้วยไม้ของไทย ให้ภาพสีม่วงอมแดง สีบรอนซีให้ภาพสีเทาอมเงิน สีมัสตาร์ดให้ภาพ
สีเหลืองเข้ม สีมรกตให้ภาพสีเขียวเข้มที่มีแสงและส่องประกายล้ำลึก สีบุษราคัมให้ภาพสีเหลือง
เจือสีน้ำตาลที่มีแสงและประกาย สีทับทิมให้ภาพสีแดงเข้มที่ส่องประกาย สีน้ำมิ่งให้ภาพ
สีน้ำตาลอมเหลือง สีหมากสุกให้ภาพสีส้มอมแดงเจือสีขาว

๑.๗ การใช้คำขยายเพื่อบอกสี

นอกจากสุวรรณีจะใช้คำบอกสีในลักษณะต่างๆ ที่ได้กล่าวมาแล้วข้างต้น สุวรรณียังนำ
คำขยายมาช่วยขยายคำบอกสี ให้เห็นความอ่อนแก่เรื่อเรื่อ ความคล้ำเข้ม ชุ่มฉ่ำ หรือสดกระจ่าง

ของภาพได้อย่างชัดเจนยิ่งขึ้น เกิดจินตภาพที่ชัดเจนในความรู้สึกของผู้อ่าน ดังต่อไปนี้

คำว่า "สด" ความหมายของคำคือ ใหม่ ผลิดอกมาใหม่ (ราชบัณฑิตยสถาน , ๒๕๓๘ : ๗๙๑) เมื่อนำมากล่าวขยายสีให้ความรู้สึกของสีที่ไม่ซีดจาง มีปริมาณของสีนั้นมาก โดยจะเน้นไปที่สีที่มีความสด ซึ่งคำว่าสดจะใช้ขยายสีบางสีเท่านั้น เราจะไม่พูดว่า ดำสด เทาสด หรือขาวสด เพราะลักษณะของสีไม่ได้แสดงความสด

เขาลงทุนซื้อต้นไม้พันธุ์ต่างๆ ใส่กระถางขนาดต่างๆ กับโถงมังกรขนาดใหญ่ มั่นชื้น งามงามและให้ใบเขียวสด แลดูสดชื่นสบายนัยน์ตา ดีกว่าจะเห็นหลังคาตึกและตึกไกลออกไป

(เก้าอี้ , : ๑๙๗)

ตลอดทั้งห้องปูพรมสีเขียวสด ฉันทนึกไปถึงทุ่งหญ้าไม่ได้

(เดือนดับฯ , : ๖๖)

ฉันเห็นปลาทะเลมากมายล้นหน้าตาแปลกกว่าที่เห็นในกรุงเทพฯ ปลาแกว สีเขียวสด ลวดลายสวยจนคิดว่าคนเราใจร้ายที่สามารถกินมันเข้าไปได้ลงคอ

(ดอกไม้ฯ ล.๑ : ๒๒๕)

พริ้งโปกผ้าพันผมสีแดงสด พริ้งพราวเลื่อมไหวไปทั้งเนื้อทั้งตัว

(คนเรึงเมือง ล.๒ : ๔๑๘)

แม้ว่าทฤษฎีจะเลื่อมความจำไปโดยสิ้นเชิง แต่ทล่อนก็ยังคงแลเห็นความงดงามของ ดอกไม้ ทล่อนมักจะจ้องดูอยู่นานๆ โดยไม่เบื่อหน่าย กลับแต่ละกลับสีสวยอ่อนหวาน ที่ชมพูก็ ชมพูสด แดงก็แปร๊ดทีเดียว

(กานต์ฯ : ๓๖๓ - ๓๖๔)

วันนี้ทล่อนสวมผ้าสีชมพูสด เป็นข้าวของชิ้นหนึ่งๆ ในอีกหลายๆ ชิ้นที่โตมรทามาให้เมื่อทล่อนเจ็บ

(กานต์ฯ : ๔๒๓)

คำว่า "จัด" ความหมายของคำคือ ยิ่ง เต็มที่ เกินปกติมาก มากหรือนักไปในทางใดทางหนึ่ง เมื่อนำมาใช้ขยายคำบอกสีแล้วให้ภาพความเข้มข้นจัดจ้าของสีนั้นอย่างแท้จริง

ประทีนตามขึ้นมาด้วยเครื่องเคลือบเล็กๆ สีครามจัด มีดอกไม้สีม่วงอัดแน่นอยู่

(เก้าอี้ : ๒๒๓)

หญิงเป็นคนผิวขาว หากแต่ฉันนึก ผม และ ตัวดำจัด เลยทำให้ผิวขาวดูขาวยิ่งขึ้น และผมของหญิงก็ดูดำสนิทเมื่อมันล่อมอยู่กับกรอบหน้า

(กานต์ : ๖)

ชายผู้นั้นยังหนุ่มอยู่มาก ผิวขาวจัด ตามเผ่าพันธุ์

(เก้าอี้ : ๓๑๓)

เด็กน้อยเบะปาก ทำท่าจะร้องไห้ การที่พริ้งแต่งตัวทันสมัยนั้นไม่ฉันนัยมตา เป็นอย่างยิ่ง ปากสีแดงจัด ก็ดูมากลัวราวกับกินเลือดในสายตาเด็ก ซึ่งไม่รู้จักแพ้ชั้นใด

(คนเรียงเมือง ล.๒ : ๑๙๓)

ดวงตะวันกำลังไล่ล่พ้นผืนผิวน้ำทะเลกับขอบฟ้าซึ่งดูแทบไม่ออกว่ามันต่อกันตรงไหน ทะเลยังไม่มึนสีส้มมากเท่าใดนัก ลูกกลมสีแดงจัด ค่อยซบผันจากขอบฟ้า สวยจริงอย่างที่ คุณหมนตราว่า เพียงครู่เดียวพระอาทิตย์ก็ขึ้นเหนือน้ำ ส่งแสงกระจายไปทั่วอาณาบริเวณที่กว้างไกล

(ทองประกายฯ ล.๒ : ๗๑)

ทาลิปสติกอย่างรวดเร็ว หล่อนทาจันทนา แต้มสีที่เปลือกตาให้เป็นสีม่วงจัด

(ทองประกายฯ ล.๑ : ๕๐๐)

คำว่า "เข้ม" ความหมายของคำคือ แรงกล้า แก่ จัด เมื่อใช้ขยายคำบอกสี จะให้ภาพของสีที่เข้มแต่ไม่ถึงกลับคล้ำ ดังนี้

ยิ่งต้นทมแดง ที่เขาเรียกแดงจุมพฏ นั้นยิ่งร้ายกาจมาก ใบเขียวสดดอก

แดงเข้ม สีสดกันเฉียบขาดไปเลย

(แก้วอี๋ : ๑๙๙)

น้ำโสพรรณปูผ้าลงที่หาดทราย สีสรรพ์อันสดใสขับผิวของหล่อนชาวผ่อง จึงทำให้ผมแลดูดำสนิทยิ่งขึ้น ริมฝีปากแดงเข้มขึ้น ไกลออกไปมีดวงดอกไม้ใบเขียวกับดอกแดงและเหลือง ทุกหนทุกแห่งที่นี้เต็มไปด้วยสีสรรพ์

(ดอกไม้ฯ ล.๑ : ๒๓๖)

ชุดทำงานของทอรุ่งเป็นสีแดงเข้มขับผิวให้ผาดผ่องพรรณ ทอรุ่งเป็นคนขาวอยู่แล้วเสื้อผ้าสีเข้มแก่สดใส จึงทำให้ผิวเด่นชัดเจน คำหยาดถึงกลับออกปากชมว่าสีเสื้อผ้านสวยเป็นพิเศษ

(ด้วยปีกฯ ล.๑ : ๓๒๒)

" ะใครมั่งละที่เล่นรดแล้วได้กำไร " นายชลัทธบุคส์ล่าวซึ่งสีใหม่เอี่ยมมันเป็นเงาสีสีแดงเข้มทำให้รดซึ่งเล็กอยู่แล้ว แลดูเล็กยิ่งขึ้น

(ด้วยปีกฯ ล.๑ : ๔๑๑)

อ่างปักดอกกุหลาบขนาดใหญ่ตั้งบนโต๊ะมุมห้อง มีดอกกุหลาบกำลังแย้มสลับกับเฟิร์นสีเขียวเข้ม

(กานต์ฯ : ๓๖๓)

ขณะนั้นเราถึงที่จอดรถพอดี ทะเลขวางหน้าเราอยู่ ถนนมาสุดตรงชายทะเลนั่นเอง เวลาแดดร้อนจัดทะเลจึงออกเป็นสีเขียวเข้มตัดกับหาดทรายขาว

(เดือนดับฯ : ๖๖๙)

ทะเลพัดแรงขึ้น คลื่นลูกใหญ่ถาโถมเข้าซัดหาด หาดทรายขาวเป็นแนวยาวไปไกลตัดกับน้ำทะเลสีน้ำเงินเข้ม

(เดือนดับฯ : ๗๕๔ - ๗๕๙)

คำว่า "แก่" เมื่อนำมาขยายคำบอกสี จะได้ภาพของสีที่เข้มมาก จัดจำไม่อ่อนจาง สีดเขียว ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ฉันนั่งเล่นอยู่ที่สวนนั้นจนสว่างเต็มที่ ดอกไม้ดอกชนิดๆ ที่คุณพันธ์ศักดิ์เคย
เหน็บผมให้ฉันบานระทวยอยู่ตรงชอกหิน เข้านี้มันบานทุกสีมีตั้งแต่ม่วงแก่ ชมพูแก่และขาว
ดอกเก่าของมันที่บ้านตั้งแต่วานนี้สลดและเฉา

(เดือนธันวาคม : ๑๔๙)

แปลนั้นยาวจนไม่น่าเชื่อเลยว่าจะเป็นไปได้ เป็นรอยสีม่วงแก่อย่างน่าเกลียดที่สุด
ซ้ำยังมีรอยปูดโปน

(คนเรียงเมือง ล.๒ : ๔๙๙)

ทอรุ่งลุกขึ้นไปส่องกระจกลองวิกผม เป็นของได้ฟรีจากบริษัทเพิ่งจะสั่งมาให้
ทดลอง เป็นวิกผมสีน้ำตาลแก่หยิกหยองตามสมัยนิยม

(ด้วยปีก ล.๑ : ๔๒๖)

คำว่า "ฉาน" เป็นคำขยายที่ใช้เฉพาะกับสีแดงจึงจะสื่อความหมาย ฉานหมายถึงสีที่
กระจ่าง จ้า ส่วนใหญ่ใช้กับแสง คือ ไฟฉายฉาน แสงฉาน เป็นภาพของความร้อน เปลวไฟ ให้
อุณหภูมิตั้งต่อไปนี้

สีแดงฉานของไฟจับยังหน้าทุกคนในที่นั้น

ทุกคนต่างตกใจ ไม่มีสติ บ้างก็กรีดร้องไม่เป็นสำ

(ด้วยปีก ล.๑ : ๒๑๖)

เขาก็มองหน้าหล่อน ไฟสีแดงฉานส่องหน้าเห็นเป็นมันวับ นัยน์ตาเป็น

ประกาย

(ด้วยปีก ล.๑ : ๒๑๘)

นอกจากนี้สุวรรณียังนำฉานมาใช้กับสีแดงที่สดมาก จัดจ้านมาก ดังนี้

หล่อนเชื่อว่าตรงบันไดจะต้องมีพรหม และจะต้องเป็นสีแดงฉาน

(แก้วอี๋ : ๒๓๙)

" ฉันทไม่เอาแล้ว " นายเชิดสันศิระภาพของไอวันนอนจมกองเลือดขณะที่เงินกำลังถูกยื้อแย่ง ยังติดตาในความทรงจำ มีดขาววิบแดงฉานไปด้วยเลือด กลิ่นคาว

(กานดา : ๓๖ ๐.)

หล่อนเริ่มไฉไลบยาวแหลม ซึ่งเมื่อแต่ก่อนมันมักจะหักเสียก่อนเพราะทำงานหนัก คราวนี้หล่อนจะได้กรีดกรายให้สมใจ หล่อนทาน้ำมันไว้ทั้งสิบเล็บด้วยสีแดงฉาน

(ทองประกายฯ ๑๑ : ๑๖๒)

คุณพีตาราหิยกระบะเครื่องเพชรที่บูด้วยกำมะหยี่สีแดงฉาน ตัวกล่องข้างนอกเป็นหนังอย่างดีเยี่ยม

(ทองประกายฯ ๒ : ๓๗๖)

แม่อุ่นอาหารเหล่านั้นทุกวัน แม้กระทั่งไข่ต้มที่ทาสีไว้แดงฉาน

(ดอกไม้ล.๑ : ๒๙)

คำว่า "ช่อม" สุวรรณีนนำมาขยายสีเขียว ให้ความรู้สึกถึงความสุขสดชื่น ชุ่มซ่าไปด้วยน้ำดังต่อไปนี้

รถไฟจวนถึงเชียงใหม่เข้าทุกทีแล้ว ทอรุ่งสังเกตจากทุ่งนาที่เขียวช่อมด้วยผักพืชพันธุ์นานาชนิด เชียงใหม่เมืองคนขยันเพราะฉะนั้นทุ่งนาจึงไม่แห้งแล้งอย่างเมืองอื่น ๆ

(ด้วยปีกฯ ๒ : ๕๐๙.)

ยังเข้าอยู่มากเมื่อรองพารรถออกมานอกเมือง ถนนแลดูกว้างตรงลิ่ว สองฟากข้างทางเป็นไร่นาและสวนผักเขียวช่อมมองสบายตาจึงพลอยพาให้สบายใจไปด้วย รองผิวปากค่อย ๆ เสี่ยงผิวปากนั้นวู่หวิวไปกับลม จนกระทั่งรองเองก็แทบจะไม่ได้ยิน

(ด้วยปีกฯ ๒ : ๕๓๐.)

ต่ำลงไปจากที่ซึ่งทฤทัยนเป็นสนามหญ้าเขียวชอุ่มซึ่งได้รับการดูแลตกแต่งอย่าง
ดีเยี่ยม

(กานต์, : ๔๒๐.)

หล่อนั่งรุดผ่านไร่ยาสูบเขียวชอุ่มมีภูเขาสีน้ำเงินเป็นฉากหลัง ธรรมชาติงาม
สงบเหล่านี้ไม่ช่วยให้พริ้งอารมณ์เย็นลงไปได้

(คนเรียงเมือง ล.๑ : ๕๗๒)

บนถนนที่ตัดออกสู่ชายทะเล แลเห็นทุ่งนาปรายๆ สองข้างนัยน์ตา หมูไม้เขียวชอุ่ม
ตรงหน้าคือที่ทมาาย นันทพจักรยานแผ่นไผ่น้ำข้ามสะพานอย่างไม่เบาเครื่อง

(คินนีย์ : ๒๑๘)

คำว่า "อร่าม" ให้ความรู้สึกถึง ปริมาณของสีที่มีเป็นจำนวนมากที่กระทบนัยน์ตา ดัง
ตัวอย่างต่อไปนี้

บางวันเป็นเบญจมาศสีเหลืองอร่าม กลีบของมันงอจุ่มราวกับทนต์พลาสติก
พีเวียงคำบอกว่าเบญจมาศอย่างนั้นปลูกได้ในเมืองที่อากาศหนาวอย่างเชียงใหม่

(เดือนดับฯ, : ๑๔๒)

"บางทีคะ" ฉันทิตตดอกโสนเล่น สีของมันเหลืองอร่ามแลดูสว่างไสวไปทั่ว

(ดอกไม้ฯ ล.๑ : ๓๔๑)

นายอำเภอกลับจากพักผ่อนในตอนกลางวัน ก้าวขึ้นมาบนอำเภอ ทุกคนในที่นั้น
พากันทลิกทางให้อย่างยำเกรงท่านนายอำเภอแต่งข้าราชการครบเครื่อง บนบ่าบอกขิตยศ
เหลืองอร่ามและใหม่เอี่ยม มันใหญ่จนข่มชาวบ้านที่มาติดต่อราชการให้รู้สึกว่า ฉันทกับแกเป็นคน
คนละชั้น

(กานต์ฯ : ๓๕๐.)

คำว่า "อ่อน" แสดงให้เห็นถึงปริมาณของสีที่เจือจาง อ่อนจางในความรู้สึกของผู้อ่าน ดังนี้

ฉันสวมเสื้อผ้าที่หล่อเลือกให้ มันเป็นชุดราตรีสีนํ้าเงิน ปักมุกปักเลื่อมและ
พลอย สีชมพูอ่อน ม่วงอ่อน และขาว สีของมันส่องประกายเข้าหากันจนแลดูเหมือนสีรุ้ง

(เดือนดับฯ : ๑๐๗.)

กำไลหยกสีเขียวอ่อน ทาบอยู่กับข้อมือของทองดี เนื้อหยกนั้นละเอียดแน่น
บอกให้รู้ว่าเป็นหยกเนื้อดีทำให้อยากรู้ว่ามันจะมีราคาเป็นเงินสักเท่าไร เท่ากับจำนวนเงินที่หล่อ
สูญไปหรือไม่

(ทองประกายฯ ล.๑ : ๔๔๐.)

ป่าไม้อีกชนิดหนึ่งทำให้ฉันเหลียวกลับไปมองทุกครั้งทีแล่นรถผ่าน ใบสีเขียวอ่อน
ของมันคลุมกิ่งก้านไว้มิดชิด ความน่าดูอยู่ที่ลมพัดใบพลิกกลับ จะเห็นเป็นสีอ่อนจางไหว ๆ อยู่กับ
ลม ต้นไม้นั้นจึงกลายเป็นสองสีที่ดูเท่าไรก็ไม่วันเบื่อ

(ดอกไม้ฯ ล.๑ : ๒๒๔)

หล่อสวมเสื้อนอนหลวมยาวสีเหลืองอ่อนขับผิวที่ดูขาวอยู่แล้วให้ซีดลง

(กานต์ฯ : ๓๖๑)

"เขียนตอบไม่ถูกหรอก" ฉันเขียนดอกกุหลาบเล่ม มันขึ้นرابอยู่กับดินปนเปไปกับ
ดอกผักบุ้งสีม่วงอ่อนตาตา "คำถามกว้างเกินไปค่ะ น้าโสพรรณ"

(ดอกไม้ฯ ล.๑ : ๓๔๕)

คำว่า "มัว" "บางๆ" "จางๆ" ให้ภาพของความมัวชัว ไม่กระจ่างแจ้งของสี ดังนี้

ทะเลขาวมัวไปทั่ว รอบ ๆ บ้านที่เราพักยังมีร่องรอยของพายุใหญ่ให้เห็นอยู่
ทั่วไป ยิ่งแต่ต้นสนเท่านั้นที่คงปกติดูเดิม

(เดือนดับฯ : ๗๖๗)

เขาเปิดประตูออกไปทางหน้าบ้าน แลเห็นฝนเป็นสายขาวมัว ทุกหนทุกแห่งเต็มไปด้วยน้ำ

(กานต์ฯ : ๒๔๑)

ฉันตื่นก่อนใคร ๆ ในรุ่งขึ้นแห่งวันโกสาลนั้น ทั่วทุกแห่งยังมีตสนิท ท้องฟ้าสีขาวจาง ๆ บอกสัญญาณว่าพระอาทิตย์กำลังจะขึ้นมาทำลายความขมุกขมัวให้สิ้นไป ฉันได้ยินเสียงนกร้องเสียงใสระรื่น มันอยู่ในพุ่มพฤกษใกล้บ้านเรานี่เอง นำแปลกที่เสียงของมันทำให้เรานึกถึงสิ่งสุนทรและละเมียดละไม อย่างน้อยฉันก็รื่นรมย์ใจขึ้นบ้าง

(ดอกไม้ฯ ล.๒ : ๘๘)

รถเมล์ทำสีชาวแล่นมาแต่ไกล เห็นได้ถนัดในเวลาพลบค่ำที่ถนนเป็นสีเทา รอบข้างเราเต็มไปด้วยสีเขียวมากมายกว่าสีอื่นใด แลดูจากที่นี้ดูเหมือนจะมากกว่าสีฟ้าจาง ๆ ของท้องฟ้า

(ดอกไม้ฯ ล.๒ : ๒๕๙)

ฝนที่ตกหนักอยู่ตลอดคืนซาลงเป็นพัก ๆ ในที่สุดก็เหลือแต่สายฝนขาวบาง ๆ รวากับหมอกเมื่อพระอาทิตย์ขึ้น

(กานต์ฯ , : ๒๔๖)

คำว่า "กระจ่าง" ให้ภาพของสีที่สว่าง กระจ่างแจ้งในความรู้สึก

คุณพินิจ... พริ้งรับเหลียวดูทั้ง ๆ ที่ตนนอน ก็พบว่าแม้แต่ความว่างเปล่า แดตขาวกระจ่าง สาดเข้ามาเต็มหน้าต่างไม่มีเสียงนกร้องที่ต้นไม้ใกล้เรือนอย่างบ้านคุณประเทียบ

(คนเรียงเมือง ล.๑ : ๙๒)

"ถ้าบังเอิญชอบก็เพราะทอรุ่งเป็นคนพามา" รองผิวกปากรู้สึกสบายใจอย่างประหลาดรอบตัวเขา เป็นทุ่งนาสีเขียวกระจ่าง

(ด้วยปีกฯ ล.๒ : ๓๘๔)

"พูดทำไมให้ใจเสีย" พริ้งนั่งกอดเข่า นัยน์ตาเหม่อดูฟ้าสีครามกระจ่าง "ไม่อยาก

จะนึกถึงเลยละ"

(คนเรียงเมือง ล.๒ : ๔๔๖)

คำว่า "มอ" "ซุ่น" "คล้า" "ครีม" "ทะมิน" "หม่น"
ให้ภาพของสีที่ขมุกขมัว มัวซัว ไม่ชัดเจนแจ่มใส ดังนี้

รดข้ามสะพาน ข้ามแม่น้ำไหลเอื่อยอยู่เบื้องล่างน้ำเป็นสีแดงขุ่น ทฤกษถึงกับ
เหลียวมองด้วยความแปลกใจ

"น้ำที่นี้แดงเพราะดินริมฝั่งแดง เป็นใจ ผิดกับเจ้าพระยาของทฤกษมากไหม"

(กานต์ ฯ : ๗๗)

"แปลกจริง ฉันทเคยแต่เห็นเขาเอาใบอย่างนี้กินกับกล้วยผัดไทย" ทองดี
ยังมองไปที่อ่างมีน้ำสีเขียวขุ่นนั้น

(ทองประกาย ฯ ล.๑ : ๑๔๖)

ก็ได้ ก่อนล่างนั้นมีอยู่นิดหน่อยเช่นเดียวกับข้างบน...ตลอดตัวที่เปลือยหล่อน
การองพื้นสีชมพูคล้าไว้ทั่วร่างเพราะฉะนั้นทองดีจึงแลดูเข็มนักหนา

(ทองประกาย ฯ ล.๑ : ๒๗๑)

"ป่าไม่กล้าไป" ป่าชี้ให้คนงานชุดหลุมลงเฟืองฟ้า ต้นนี้มีดอกเป็นกระจุกเล็ก ๆ
สีทองคร่ำ "บ้านนี้ ปลุกเสร็จเห็นจะต้องให้ชื่อว่าบ้านเฟืองฟ้า"

(ดอกไม้ ฯ ล.๑ : ๑๔๙)

แสงไฟอ่อนในรถส่องให้เห็นไหล่ตรงกว้างของซัด เลื้อยเข็ดสีน้ำเงินคร่ำยับยู่ยี่

(คินทาวา ฯ : ๒๗๖)

บ้านของกานต์และเขตสถานีอนามัยก็เช่นเดียวกัน เสาสูงผอมราวกับอ้อซาไก
นั้นมีคราบตะไคร้สีเขียวคล้าจับอยู่ เห็นได้ว่าน้ำท่วมขึ้นสูงถึงระดับไตลูกบันไดชั้นต่ำ ๆ มีรอยผุรอย
ไซ้เรือที่ขัดถูกับเนื้อไม้แลเห็นชัดเจน

(กานต์ ฯ : ๓๗๒)

"เดี๋ยวก็คงจะหาย" ฮารทองว่า แต่ทล่อนคงจะปลอบใจฉันเสียมากกว่า เพราะ
 เมฆตั้งเค้าอยู่ลึบ แต่เขี้ยวครีมีไปหมด ลมเสาก็พัดแรงขึ้นจนเราแทบจะเดินตัวปลิว

(เดือนดับฯ , : ๗๖๒)

ฝนต้นฤดูโปรยปรายลงมาอีกแล้ว เมฆสีเทาครีมีเป็นเค้าให้รู้ว่าอีกไม่ช้าฝนจะตก
 หนัก ถ้าลมไม่หอบเอาเมฆฝนไปเสียที่อื่น

(ดอกไม้ฯ ล.๑ : ๑๕๕)

อากาศในเมืองกรุงมีตครีมีหมองมัวด้วยฝน เมฆสีเทาทะหิมต่ำลงมาพร้อมกับ
 ลมแรง เป่าใบไม้ถูกรวบรวมจากกิ่งก้านสู่พื้น

(คืนนี้ฯ , : ๑๓)

เขาสวมเสื้อมีอินทนูอยู่บนบ่า มีกระเป๋าสองข้างบนหน้าอกราวกับพนักงานบริษัท-
 การบิน สวมกางเกงสีเทาหม่นจัด

(ทองประกายฯ.๑ : ๑๙๖)

คำว่า "แจ็ด" "แปร์ต" "แฮ็ด" เป็นคำขยายที่ใช้ในความหมายว่า มาก ให้ภาพของ
 สีสนัที่สดสว่างอย่างมากเป็นพิเศษจนแทบนัยน์ตา

ทองดีหยุดดูของที่เขาวางโชว์ไว้หน้าร้าน เป็นรองเท้าและกระเป๋าสีแดงแจ็ด
 ถูกใจ หากว่ามีเงินเพียงแต่มีเงินเท่านั้นแหละจะนึกเอาอะไรก็ได้ทั้งนั้น

(ทองประกายฯ ล.๒ : ๒๒๑)

สถานที่นั้นค่อนข้างมืดทึบ แต่ก็ตกแต่งไว้อย่างพยายามจะให้สวยที่สุดเท่าที่จะทำ
 ได้ มีดอกไม้แห้งสีชมพูแจ็ดร้อยประดับอยู่ตรงที่นั่นที่นี้

(ทองประกายฯ ล.๑ : ๓๒๔-๓๒๕)

"คนโก้ ๆ สมัยนี้เขาดีกอล์ฟกันทั้งนั้น" สุวิชาว่านัยน์ตาจับตุนักร่อนที่แต่งกระโปรง
สีส้มแจ็ด ยืนร้องคู่กับเขี้ยวจนกระทั่ง "คุณแม่ดูยายสองคนนี่ซิคะ แต่งตัวน่าเกลียด"

(ด้วยปีกฯ ล.๑ : ๑๘๑)

น้ำพุจากมูมอสุวารีเล่นไฟสีเขียวแปร์ตี น้ำพุ่งขึ้นลงเหมือนไม่รู้เหน็ดเหนื่อย
เห็นแล้วนึกอยากอาบน้ำ... ทั้งที่หนาวอย่างนี้ก็เถอะ

(คันทนาฯ , : ๒๖๘)

ปูอยู่เต็มเตียง ผ้าปูที่นอนมีลวดลายดอกไม้เป็นเครือเถาสีเขียว ดอกสีชมพูแปร์ตี
มีหอมเล็ก ๆ วางอยู่ใบหนึ่งที่หัวนอน

(ทองประกายฯ ล.๑ : ๕๓๕)

ไม่มีเก้าอี้เลยในห้องนัท มีเสื้อจันทบุรีสีแดงแปร์ตีอยู่ตรงมุมห้อง

(คินนี้ฯ , : ๑๔)

หล่อนไม่ชอบสีทับทิมหรือสีอ่อนหวาน ถ้าจะเป็นชมพูของดีก็เลือกชมพูสดอย่าง
ที่เรียกกันว่าสีชอกกิ้งพิงค์ถ้าเขียวก็เขียวนกกะลิงนั้นแหละถึงจะเข้าใส่ถูกอกถูกใจเป็นยิ่งนัก สีชนิด
ที่เขียวอมเหลืองหรือน้ำตาลอ่อนอะไรอย่างนี้ทองดีไม่มีวันเหลียวแล ในวันนี้หล่อนเลือกได้สามชุด
คือ ชมพูสด เขียว และแสดแปร์ตี

(ทองประกายฯ ล.๑ : ๓๗๑)

การนำคำขยายมาบอกสี มีส่วนช่วยกระตุ้นเร้าจินตนาการของผู้อ่าน ให้เห็นลักษณะของ
สีที่สุวรรณภิกษวดีถึง เกิดจินตภาพที่ประณีตชัดเจนลงไปในเรื่องละเอียด ความอ่อนแก่เรื่อเรื่อ
คล้ายขนแมว หรือสดกระจ่าง ชัดเจนตรงความเป็นจริง

๑.๘ การใช้คำขยายเพื่อบอกสีโดยไม่ระบุชื่อสี

การระบุถึงสีบางสีที่ปรากฏในวรรณกรรมของสุวรรณภิกษวดี บางครั้งสุวรรณภิกษวดีก็ได้ระบุ
ชื่อสีให้ชัดเจนลงไป ว่าเป็นม่วง แดง เหลือง หากใช้คำขยายบอกลักษณะของสีที่กล่าวถึง ซึ่งผู้อ่าน
ก็จะสามารถคาดเดา และร่วมจินตนาการจนเห็นภาพของสีที่สุวรรณภิกษวดีต้องการนำเสนอ โดย
มีคำขยายกำกับขอบเขตความน่าจะเป็นของสีนั้นๆ ดังต่อไปนี้

๑.๘.๑ กลุ่มที่มีสีสันอ่อนหวาน

สุวรรณภินำคำว่า "อ่อน" "อ่อนนวล" "อ่อนหวาน" มาสร้างจินตภาพให้เกิดเป็นสีสันที่อ่อนหวาน ดังนี้

คำพยางค์เลือกलिप्तติดสีอ่อนอีกสองสามแห่ง แบ่งผิดหน้าอย่างที่เข่าโชนอกกัน
อย่างครึกโครม

(ด้วยปีกฯ ล.๑ : ๑๕๑)

เครื่องแต่งตัวของหล่อนเป็นสีอ่อนนวลจนเกือบจะขาวตัดด้วยแบบที่ใช้ได้
ตลอดกาล คือ มีปกและแขนแบบสามัญ

(ด้วยปีกฯ ล.๑ : ๔๕๒)

ดอกไม้ปลายฤดูหนาว เช่นดอกฟ็อกซ์บานเต็มหลังบ้าน มันเป็นดอกไม้กลับ
บางเบา สีสันอ่อนหวานมีตั้งแต่สีขาว ชมพู และม่วง ที่กรุงเทพฯ

(เดือนธันวาคม, : ๒๓๔)

๑.๘.๒ กลุ่มสีที่มีสีสันสดใส

สุวรรณภินำคำว่า " สีสด " " สีสว่างสด " " สีสดสวย " " สีสดแปร๊ด " " สีสว่าง " มาใช้
สร้างจินตภาพให้แก่สีสัน ดังนี้

อีกทั้งยังมีไม้ดอกประเภทล้มลุกขึ้นเป็นหย่อมๆ ออกดอกสีสด ทำให้สถานที่นี้มี
มีเสน่ห์ดึงดูดใจกว่าสนามกอล์ฟอื่นๆ

(แก้วฮี้ฯ : ๔๘๖)

หล่อนพบประทีนกับดอกไม้ต่างชนิดทอใหญ่ ละเวงเปิดประตูกระจกให้เขา
สีของไม้ดอกไม้ใบดูสว่างสดแวบๆ สะท้อนอยู่กับเงาที่ประตูกระจก ละเวงเห็นตัวเองอยู่แวบหนึ่ง

(แก้วฮี้ฯ : ๒๒๑)

ฉนั้นเห็นหล่อนเดินมาแต่ไกล เสื้อผ้าสีสดกับทุ่งหญ้าสีเขียวแลดูสวยจนฉนั้นอด

แปลกใจไม่ได้ว่าเหตุใด ความงามจึงเกิดขึ้นได้ทุกที่และทุกเวลา.....หรือจะเป็นเพราะฉันมีมันต์คา
ที่แลเห็นได้ลึกซึ้ง

(ดอกไม้ ๖ ล.๑ : ๑๕๗)

พริ้งแต่งตัวด้วยสีสดใส ทั้ง ๆ ที่ผิวตายไม่ทันไร ชอบที่หล่อนจะต้องไว้ทุกข์ หรือ
ไม่อยากจะไว้แต่งเทา ๆ หรือดำขาวบ้างก็ยังมี ไม่ใช่แต่งแต่งราวกับพระอาทิตย์เช่นนี้

(คนเรjingเมือง ล.๑ : ๔๐๒)

หล่อนแต่งตัวตามสบายเหมือนอย่างอยู่กับบ้านนอก มุ่งใส่ร่าง
ดอกกลวยลายสีสดใส เพราะว่าอากาศเมืองกรุงเทพฯ มันช่างร้อนเหลือหลาย

(ทองประกาย ๖ ล.๑ : ๒๑๓)

หล่อนเก็บหลอดม้วนผมใส่กระเป๋าลวดลายสีสดสวยมีหลอดลายดอกไม้
กระจุกกระจิกไปทั่ว นี่ก็เป็นของฝากจากโตมรเช่นเดียวกัน ที่จริงหล่อนควรจะทิ้งข้าวของของ
โตมรเสียให้หมด แต่หล่อนก็ยังเสียดาย ไม่ได้คิดเก็บไว้เพื่อจะเป็นเครื่องระลึกถึงเขาหรอก

(กานต์ ๖ : ๑๑๐)

ป่าชะครามสีสดสวยน่าทึ่ง มันขึ้นเกาะกันเป็นกลุ่มก้อนราวกับธรรมชาติตั้งใจ
จัดสวนในทุ่งดงามเต็มฝีมือ ทั้งหมดนั้นขึ้นอยู่กับพื้นทราย นั่นหมายความว่าเราใกล้ทะเลเข้าไป
ทุกที ตามคำของน้ำใสพรรณ

(ดอกไม้ ๖ ล.๑ : ๒๒๔)

นานที่ปัทมทรรอกที่พริ้งจะพาหลานไปไหนต่อไหน ดังนั้นคุณช้อยจึงอนุญาตด้วย
ความเต็มใจเป็นอย่างยิ่ง พริ้งแต่งตัวสีสดแปรตถึงใจเช่นเคย

(คนเรjingเมือง ๖ ล.๑ : ๔๓๑)

หล่อนหยิบผ้าสีสดแปรตส่งให้

"แล้วมีล่ะ ไม่เสียหรือ"

"อุทิศให้ค่ะ ไม่เป็นไร ฉันเย็บเอาเอง"

(กานต์ ๖ : ๑๑๖)

มีดอกไม้หน้านาพันธุ์ สีสว่างนัยน์ตา คนปลูกทำเป็นแผงลดหลั่นกันอย่างน่าดู
ดอกไม้เหล่านั้นดูแจ่มใสเป็นพิเศษ

(เก้าอี้ : ๓๑๒)

๑.๘.๓ กลุ่มสีที่กล่าวถึงสีหลากหลายสี

สุวรรณิใช้คำว่า " ฉูดฉาด " " ตระการตา " และ " สารพัน " มาช่วยขยาย ดังนี้

เสื้อผ้าของละเวงปักด้วยมือเป็นสีฉูดฉาดตรงเอว สีฉูดฉาด และแพรวพราว
ตัดกันหลายสีสี หล่อนปักด้วยตนเอง

(เก้าอี้ : ๑๔-๑๕)

หล่อนเห็นควันไฟลอยกรุ่นออกมาจากทางหลังบ้าน หล่อนอยากจะออกไปเดิน
เล่น แต่ก็เกรงความหนาวเย็น คันดูเสื้อผ้าได้ผ้าพันคอบาง ๆ ผืนหนึ่งลดสายฉูดฉาดของผาก
จากโตมร หล่อนพันผ้าพันคอให้กระชับ สวมเสื้อตัวหนาที่สุดแล้วลงไปข้างล่าง

(กานต์ : ๑๗๔)

ที่ป้ายรถเมล์มีผู้คนตึกคักกว่าปกติ แดดในยามเย็นทอเรื่องรองจับยอดโบสถ์
พระปรางค์ดูใสอำเอี่ยมด้วยสีตระการตา

(เก้าอี้ : ๑๓)

แมลงปีกสวยๆ เหล่านั้นปีกบางใสของมันราวกับดอกไม้ที่บินได้มีสีสารพัน
ฉันเดียวกับเมฆที่อยู่ตรงชายฟ้าเวลานี้

(เก้าอี้ : ๕๓)

๑.๘.๔ กลุ่มสีที่กล่าวถึงสีโทนมืด มีความเข้มและน้ำหนัของสี

สุวรรณิใช้คำ " ค่อนข้างหนัก " " ซึ้งซึ้ง " " เข้ม " " ขรึม " " มอ " " มืด " " คล้ำ " มาช่วยสร้าง
จินตภาพของสีส้น ดังนี้

ไฟที่ส่องมาจากด้านหลัง ทำให้แลเห็นร่างของละเวงดูบางลงกว่าที่เป็นอยู่ หล่อน

แต่งตัวด้วยเสื้อก่อนข้างหนัก มีเงาอุบราตามเนื้อผ้าที่หนาหนัก และกึ่งตัวเหล่านี้ทำให้แลเห็นว่า
รูปร่างของหล่อนบางราวกับจะปลิวไปตามลม

(แก้วอี๋ : ๔๒๒)

ห้องนอนของอินทร ละเวงใช้สี่ชิงซังอย่างผู้ชาย ไม่รู้ว่าอินทรจะชอบหรือไม่

(แก้วอี๋ : ๔๖๙)

พริ้งวี่งเล่นกับลูกและหลาน หล่อนสวมเสื้อชุดอาบนํ้าสีเข้มทำให้เห็นรูปร่าง
เพรียวลง แต่กระนั้นก็ยังเห็นได้ว่า พริ้งพอกไขมันไว้มากตรงพุง และตามตำแหน่งอื่น ๆ
กระเพื่อมไปทั้งตัว

(คนเรียงเมือง ล.๒ : ๔๔๗-๔๔๘)

ไม่ใช่คุณพ่ออย่างที่คิดไว้ รวดของท่านรูปแบบเพียวฟ้าวีสวรรสะดุดตาราวกับหมู่
วิยรุ่ม แต่ก็เป็นรดสี่ขริมอย่างที่มองดูเกือบเป็นสีเดียวกับพื้นถนน

(ตัวยิปิก ฯ ล.๒ : ๓๔)

นุ่งผ้าคาดเข็มขัดเสร็จเรียบร้อย หล่อนก็มีต้องพังก้มลงไปเก็บให้เสียเวลา ใช้เท้า
เกี่ยวผ้านุ่งติดขึ้นมา แล้วโยนผลุงไปตรงที่นอนซึ่งยังมีมุ้งสีมอกกางอยู่ หล่อนไม่ได้ปลดสายมุ้งออก
เพราะตอนกลางคืนก็จะต้องใช้มันอีก เรื่องอะไรจะต้องเก็บให้มันเหม็นเยยเปล่า ๆ

(ทองประกาย ฯ ล.๑ : ๓๖)

"ฮือ" ทองดีควักผ้าเช็ดหน้าสีคล้ำๆ ออกมาเช็ดหน้า "ร้อนจัง" อีกนานไทมกว่า
จะถึง"

(ทองประกาย ฯ ล.๑ : ๑๔๘)

พริ้งแต่งตัวชุดรัตกุมเต็มที ใช้เสื้อสีมืดเพื่อจะพรางหล่อนยืนดัดสินใจอยู่ตรงหน้า
ต่าง ลมพัดกรูกรียวทำให้รู้สึกหนาวเยือกเย็น ดูเหมือนจะมีฝนปรอยมาด้วย แต่พริ้งก็หาเลิกล้ม
ความตั้งใจไม่

(คนเรียงเมือง ล.๒ : ๒๒)

สุวรรณผีนากลวิธีกาใช้คำบอกสี่ทั้ง ๘ ประการ คือ ๑.การใช้คำบอกสี่สองคำมาเข้าคู่กัน

๒. การใช้คำบอกสีสองคำมาบอกลักษณะของสีสัน ๓. การใช้คำบอกสีควบคู่กับคำแสดงความรู้สึก
 ๔. การใช้คำบอกสีควบคู่กับสิ่งที่มีสีเหมือนสีที่จะกล่าวถึง ๕. การใช้คำบอกสีโดยนำสีสันจาก
 ธรรมชาติมาเป็นแนวเทียบ ๖. การใช้คำนามเพียงคำเดียวเพื่อระบุชื่อสี ๗. การใช้คำขยายเพื่อบอก
 สีและ ๘. การใช้คำขยายบอกสีโดยไม่ระบุชื่อสี ล้วนช่วยกระตุ้นเร้าจินตนาการของผู้อ่านให้เกิด
 จินตภาพของสีสันต่างๆ ความเป็นจิตรกรของสุวรรณี มีส่วนช่วยให้การจำแนกแยกแยะ
 รายละเอียดของสีสันต่างๆ ที่เกิดขึ้นในจินตนาการของสุวรรณีเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ
 ผสมกับความเป็นนักเขียนที่มีศิลปะในการใช้ภาษา สุวรรณีจึงบรรจงเลือกคำบอกสีมาบอกให้
 เห็นถึง
 รายละเอียดแห่งสีสัน ได้อย่างประณีตงดงาม ดัดดกตรึงใจในความทรงจำของผู้อ่าน

๒. การใช้คำบอกแสง

ลักษณะเด่นในวรรณกรรมของสุวรรณี สุกคนธา ประการหนึ่งที่ทำให้ผลงานของเธอติด
 ตราตรึงใจผู้อ่าน คือการให้แสงเงาของภาพที่สุวรรณีต้องการนำเสนอ ดึงหนึ่งเป็นภาพเขียน
 แสงที่สุวรรณีใช้ก่อให้เกิดจินตภาพที่ประณีตงดงาม และช่วยเชื่อมโยงแนวคิดสำคัญของเรื่อง
 ได้อย่างสวยงาม คำบอกแสงที่สุวรรณีเลือกนำมาใช้ แบ่งเป็น ๔ กลุ่ม ดังต่อไปนี้

๒.๑. การใช้คำว่า "ระยิบ" "ระยิบระยับ" "เลื่อมระยิบ"

ให้ความรู้สึกของแสงที่กระปริบส่องประกายสลับสับเปลี่ยนกันอยู่ตลอดเวลา เกิดเป็น
 ประกายแห่งแสงทั้งดงาม ดังนี้

แดดตรงหน้าเด่นระยิบ ละเวงเชื่อว่าในวันนี้ท่อนคงคล้าลง...แต่ก็ซึ่งเกิด

(แก้วอี๋.: ๑๐๕)

คำหยาตมองเหม็นออกไปนอกหน้าต่างรด แดดร้อนระยิบจนแทบคลั่ง
อากาศในปีนี้อบอ้าว และ ร้อนจัดมากกว่าทุกปีที่เคยผ่านมา

(ด้วยปีกฯ ล.๒ : ๒๑๙)

"คุณน่าจะเสียใจ" เจ้าของร้านกาแฟพูดขึ้น เขาเป็นคนจีนที่พูดไทยได้ชัด "หรือ
คุณเขียดยังไง เขาทำบ้านนั้นเป็นบ้านผู้หญิงไม่ดี เสียชื่อกันทั้งหมู่บ้าน"

"ตึกสร้างใหม่นี้ก็ของเขา"

เรามองฝ่าแดดเปลวระยิบออกไป

"เขาว่าจะสร้างเป็นบาร์ มีผู้หญิง" เขาพูดขึ้น

(ดอกไม้ฯ ล.๑ : ๑๗๕)

รัศมีเพชรยังแววระยิบล่อกับแสงเด่นเช่นเคย รวากับจะย้าถึงคุณค่า และราคา
ของมัน

(เดือนดับฯ : ๓๔๘)

ไฟสีเขียวแดงเหลืองส้มแสด สราวพันสีที่แต่งในงานเฉลิมฯ แข่งกันกระพริบจน
ดาวบนฟ้าพลอยระยิบแสงเหมือนจะแข่ง อย่าแข่งเลยดาว คนเหงาอย่างเราเท่านั้นที่จะมอง

(คินทาวฯ : ๒๖๗)

เขากดสปริงให้ฝาเปิดออก น้ำเพชรในเรือนแหวนส่งประกายระยิบระยับเหมือน
กับจะทักทายเรา น้ำของของมันงามราวกับสีรุ้ง โอ...ไม่น่าเชื่อเลยที่ฉันจะได้เป็นเจ้าของมัน

(เดือนดับฯ : ๓๑๘)

จากหน้าต่างโรงแรม ที่เปิดกว้างตลอดคำหยาตยีนอยู่ที่นั่น พระอาทิตย์ยังจมอยู่
ในทะเล สองแแต่แสงอันมีประกายเป็นเงินงามระยิบระยับ

(ด้วยปีกฯ ล.๑ : ๔๖๗)

ป่าพยายามทำเป็นไม่ประหลาดใจเมื่อเห็นฉัน เขาซบรุดมาจอดไว้ที่สระน้ำ
จากนั้นฉันเดินเข้ามาระหว่างทางเดินที่มีแดดรยิบระยับ แลดูตัวเขาเล็กน้อยเมื่อเทียบกับที่ว่าง
และตัวตึกน่าเกลียดนั้น

(ดอกไม้ฯ ล.๒ : ๑๔๘)

คุณหญิงส่งกล่องแหวนให้ มีเพชร... หรืออะไรสักอย่างที่แพรวพราว ตะวันฉายไม่
รู้จักชนิดของมัน แต่เห็นว่ามันเป็นรังเลื่อมระยิบ และมีขนาดใหญ่

(แก้อี๊ : ๑๙๒)

...จากนั้นฉันค่อยเพลิดเพลิดขึ้นเป็นลำดับ ยิ่งนั่งนิ่งเท่าไรก็ยิ่งเห็นความเคลื่อนไหว
รอบตัวมากขึ้นเท่านั้น มีแมงป่องมากมาย ปีกของมันบางเลื่อมระยิบ ผีเสื้อตัวนิดตัวน้อยเท่าปลาย-
ก้อยคลุกเกสรดอกไม้สีเรียงสรวน กบเขียดส่งเสียงร้อง...นาน ๆ ครั้งเหมือนชีพจรแห่งบึง

(ดอกไม้ฯ ล.๑ : ๓๘๒)

ฉันแต่งชุดราตรียาวที่เคลือบเลื่อมระยิบ ฉันเลือกผ้าให้ได้อย่างเดียวกับเกสร
โดยไม่มีเหตุผล ให้ช่างเขาตัดแนบไปกับตัว ทำให้ร่างฉันมีเสน่ห์เร้นลับ

(ปะทุฯ : ๔๕- ๔๖)

๒.๒ การใช้คำว่า "เลื่อมพราย" "แพรวพราว" "พราย" "พราวพราว" "พริ้งพราว"
"แพรวพราว" และ "พราว"

ให้ความรู้สึกของแสงที่แวววาวมีแสงวาวๆ เคลื่อนไหวไปมา

บางตอนเป็นสีของมุกเลื่อมพรายน้อยๆ

(แก้อี๊ ๕๒๙)

ทอรุ่งทันหน้าออกไปทะเล คลื่นวิ่งกระทบฝั่งเป็นละลอกน้อย ๆ ทอแสงตะวัน
เลื่อมพรายเป็นน้ำเงินดงาม

(ด้วยปีกฯ ล.๒ : ๕๓)

พระอาทิตย์ลับไปทางฝั่งโน้นแต่ยังทอประกายสีทองจับเลื่อมพรายอยู่ตามผิวน้ำ
ประกายนั้นเด่นไทรวิภาคาราวกับมีชีวิต ทฤกษณ์มองอย่างเพลิดเพลิด โดมราก็พลอยเจียบงัน

(กานต์ : ๔๔๓)

แสงไฟจากหลอดไฟฟ้าธรรมดาก้อออกแสงเหลืองมัว แสงไฟนั้นจับเลื่อมพรายของ
มุกและเพชรเทียมบนเสื้อผ้าชุดกลางคืนที่วางไว้รอบตัว เหมือนเจ้าหญิงนั่งอยู่กับกองเพชรพลอย

(กานต์ : ๙๔)

"เตี้ยจะรู้" หล่อนพิมพ์้าเมื่อเขาชวนนั่งที่ซุ้มไม้ริมถนน เดือนก็มีตสนทเห็นแต่ดาว
แพรวพรายอยู่เต็มท้องฟ้า

(ทองประกายฯ ล.๑ : ๒๓)

"คุณฆ่าเขาหรือคะ"

"อะไรกันเขียด"

"นั่น" ฉันทให้ดูรูปจัน หนังสือพิมพ์ถูกลมพัดกระจายเกลื่อน บางแผ่นบินตามลม
ไปปะทะกับชอกหิน และดอกไม้สีม่วงที่บ้านแพรวพราย "เขาตายแล้ว"

(ดอกไม้ฯ ล.๒ : ๓๓๙- ๓๔๐.)

พันตัวด้วยผ้าขนหนูผืนใหญ่ สีสวย มีสายดอกไม้กระจุกกระจิม ตามร่องอกเม็ดน้ำ
ยังเกาะอยู่แพรวพรายฉันทไม่ชอบเช็ดตัวหลังจากอาบน้ำ อาจเป็นเพราะว่าอาบน้ำไม่เคยเช็ดตัว
ตั้งแต่เด็กก็ได้

(เดือนดับฯ : ๑๐๔.)

"ไม่รู้..." ทอรุ่ง ยกกระจกขึ้นส่องอีก เห็นน้ำทะเลเป็นประกายพรายๆ อยู่
เบื้องหลัง

(ด้วยปีกฯ ล.๒ : ๕๑)

พริ้งมั่งลงอย่างอ่อนใจ เห่งอตุตเต็มใบหน้าพรวพรังเดินแผนผิตเสียแล้ว
น่าจะเอาใจพ่อนุญช่วยไว้บ้าง

(คนเรึงเมือง ล.๒ : ๓๗๔)

ฉันทไม่มีอะไรจะตอบ นอกจากพลิกนิ้วไปมาให้แหวนกระทบแสงพริ้งพรวพรัง
มันทำแสงระยิบระยับราวกับจะคุยกับฉันทอย่างนั้น

(บางทีฯ : ๙.)

มองจากที่นี้ไปเชียงใหม่ทั้งเมืองแพรวพราวเหมือนประดับด้วยเพชร

(แก้วอี๋ : ๕๖๑)

ถึงกระนั้นก็เกิดจะมีสิ่งใดที่คล้ายหยาดน้ำที่สุด ถ้าไม่ใช่เพชร มันส่องแสงกล้า
ราวกับจรัสของสตรีเพศ เล่นเหลี่ยมเล่นแสงไหวแพรวพราว

(บางที : ๓.)

ฉนั้นชู่แหวนเพชรในมือขึ้นส่องกับตะวัน มันเล่นเหลี่ยมแพรวพราวกลอกกลิ้ง
น้ำค้างทำไม่ได้เลย น้ำค้างไม่มีจรัสอย่างนั้น

(บางที : ๓.)

ฉนั้นนั่งอยู่ริมหน้าต่าง มองลอดกระจกอออกไป เห็นน้ำฝนจับเป็นประกายอยู่บน
ท่อน้ำและตอกไม้ใบไม้ น้ำฝนเม็ดนิดๆ จับอยู่ทั่วไป เหมือนฟองอากาศบนผิวน้ำ ละอองน้ำนั้น
แพรวพราวราวกับเกล็ดเพชร เมื่อแดดทอลงมาจับ

(บางที : ๑.)

เหล่าในแก้วแพรวพราวเป็นสีอำพันทอง แดดยามเย็นสุดท้ายของตะวัน ส่อง
เข้ามาเหมือนจะรำลา...เพื่อจะพบกันใหม่ในวันพรุ่งนี้

(คนเรียงเมือง ล.๒ : ๕๖๔)

เป็นคืนเดือนมืดที่ท้องฟ้าเต็มไปด้วยดาวแพรวพราวเหมือนมณีนับหมื่นแสน
กระจายอยู่ทั่วท้องฟ้า บางดวงแลดูตุ้บ ราวกับจะย้อยหยดลงมาเสียให้ได้

(ด้วยปีกฯ ล.๒ : ๓๗๔)

หล่อนสะเทือนอายจนหน้าแดง นัยน์ตาก็หลุกหลิกอยู่แล้วฉายแววแพรวพราว

(ทองประกายฯ ล.๑ : ๑๒)

ท่านกำลังยิ้มผ่องใสแหวนในมือพรายนัยน์ตา

(แก้วอี๋ : ๒๗๔)

หล่อนลืมไปแล้วว่าครั้งก่อนนี้พ่อบุญช่วยเคยขายผลไม้ เอาเงินมาให้พี่รังชื่อ
ทองแดงพราวเต็มตัว

(คนเรียงเมือง ล.๒ : .)

น้ำค้างเกาะพราวอยู่บนพื้นดิน และที่สามหน้าบ้านทั่วบริเวณจังหวัดเจียง

(กานต์ฯ : ๗๓)

๒.๓ ใช้คำว่า "แหววว" "แหวววิบ" "แหววระวิบ" "แหวววม" "วาววิบ" "วิบแวม"
"วুবวบ" "แวบวิบ" "แวบวบ" "วิบวิบ" "วอมแวม" และ "แวบ"

ให้ภาพของแสงที่กลอกกลิ้งเป็นประกาย ดังต่อไปนี้

แล้วพี่เวียงคำก็ตัดเสื้อผ้าหลายชุด แต่ละชุดหยาดฟ้ายาใจสำหรับฉันทั้งนั้น ไม่เคยคิดมาก่อนเลยว่าจะได้ใส่เสื้อที่พี่เวียงคำบอกว่าเป็นเสื้อใสกกลางคืนนั้น ปักด้วยลูกปัด ด้วยพลอยด้วยเลื่อมแหววววเหมือนเสื้อของเจ้าหญิง

(เดือนดับฯ : ๕.)

รองแลดูบนโต๊ะ แลเห็นพลอยต่าง ๆ วางแข่งรัศมีกันเรื่องรอง พลอยสีน้ำเงินเจียรระโนเป็นรูปเหลี่ยมแหวววว แม้จะมองดูจากที่ไกล ๆ

(ด้วยปีกฯ ล.๑ : ๓๐๒.)

"อีลูกเนรคุณ" นางกิมแมตเสียงราวกับไม่เหน็ดเหนื่อย นัยน์ตาเล็ก ๆ เหมือนรูส่งประกายแหวววว "น้ำข้าวน้ำแกงราดหัวมิงมาตั้งแต่เล็ก ยังไม่รู้สึกลูกคุณ"

(ทองประกายฯ ล.๑ : ๑๐๔.)

แต่ก่อนเคยมีดอกไม้ชนิดหนึ่ง กลีบสีขาวบางลอยเป็นแพ ตรงส่วนที่มีน้ำกระเพื่อมรับแดดแหวววิบแปลบปลาบ แต่ก็ต้องเป็นวันที่แดดมีประกาย

(วันที่ฯ : ๓๐๔ - ๓๑๐.)

มองไปรอบๆ จมเบื้องที่จะมองอีกต่อไป ฉันจึงดูประกายเพชรในนิ้วแทน ผู้หญิงก็อย่างนี้ ชอบแสงแหวววิบ สวยงามกลอกกลิ้งได้ อย่างหยาดฝน หยดน้ำค้าง ความงามปลั่งดังกลีบดอกไม้ หรือประกายบุษราคัมที่เหลืองราวกับดอกคูณ อีกทั้งโกเมนสีกำและทับทิมแหวววิบ

(บางทีฯ . : ๔.)

หล่อนจ้องหน้าเขาเซมิง นัยน์ตาก็ประกายแวววิบ

(ด้วยปีกฯ ล.๑ : ๙.)

ไม่มีใครพูดอะไรอีกเลย ลมจากทะเลพัดผิวน้ำเด่นทยอย ๆ ระริกแวววิบกับ
แดดเป็นประกายเหมือนมีเพชรนับหมื่นนับแสนกระวัด

(ดอกไม้ฯ ล.๒ : ๒๐๑ - ๒๐๒.)

ตะวันฉายไม่สนใจของพรรคนี้นอกจากเห็นว่ามันแวววามสวยดีเหมือนกัน...

เท่านั้น

(แก้อีฯ : ๑๙๒)

ได้กลุ่มบอนที่เล่นแสงเงากับน้ำค้าง เมื่อสักครู่นี้คือตงน้ำครำตำมะเหมือด ใบบิ
ทงู้าที่วาววิบราวกับเกล็ดเพชรเมื่อครู่ กลายเป็นใบบิทงู้าสกปรกกระทักะต่าง มอมแมมไปด้วย
รอยตีนคน เศษขยะ

(บางทีฯ : ๖.)

ทะเลอยู่ด้านซ้ายมือ แลเห็นมันวิบแวมอยู่กลางตงไม้เขียวๆ

(แก้อีฯ : ๑๖๑)

หนุ่มสาวพากันออกไปราวงเสียงโตนดั่งเร้าใจ ท่ามกลางไต้สลัว ๆ วิบแวมคอยแต่
จะดับเพราะแรงลม

(คนเริงเมือง ล.๑ : ๒๑๖)

"อ้อ... อ้ายมา..." สาวเจ้าเงยหน้าขึ้นยิ้มหวาน ไฟจากตะเกียงตวงน้อยวิบแวม
คอยจะดับต้องใช้มือป้อง

(ดอกพิกฤษฯ . : ๑๒๗)

ฝนและพายุ เริ่มเบาลงเมื่อเข้าเขตเมือง สังเกตเห็นได้จากไฟฟ้าที่วิบแวมอยู่
ท่ามกลางสายฝน ตัวตึกรามบ้านช่องดูเหงาหงอยมัวซัว

(ด้วยปีกฯ ล.๒ : ๔๔๘)

น้ำในสระเป็นประกายวูบวาบกับแสงแดดในยามเช้า ที่นั่นยังว่างเปล่าไม่มีผู้คน

คึกคักอย่างทุกวัน

(ดอกไม้ฯ ล.๒ : ๑๐๓.)

ฉันได้ยินเพลงสูง ๆ ต่ำ ๆ ช้าแล้วก็เร็ว ไฟเปลี่ยนสีวูบวาบเขียวแดงอยู่ครู่หนึ่ง

(เดือนดับฯ : ๒๕)

ทอรุ่งสวมนแหวนลงตรงนี้วักกลาง และหล่อนตีใจที่มันพอดึกกับนี้วั้นั้น ประกายเพชร
ล้อมวงวูบวาบ บอกราคาและคุณค่าของฝีมือ

(ด้วยปีกฯ ล.๒ : ๕๐๕.)

ด้านบนของใบบอนมีนวลอ่อนอย่างเราเคยเห็นนวลบนแก้มสาวกำกวด นวลนั้น
เองช่วยส่งประกายน้ำค้างให้วูบวาบที่ฉันเคยนึกว่ามันเหมือนเพชร

(บางทีฯ : ๒ - ๓.)

"จะทำยังไงดี" พริ้งผละจากอ้อมแขนเขา นัยน์ตาเป็นประกายแวบวับ จวบของ
หมอประสานทำให้หล่อนหัวใจตื่นเตลิดเขามีวิธีจูบแปลกประหลาด เข้าไปสะเทือนถึงกับทำให้
หล่อนเกิดความปรารถนา

(คนเรึงเมือง ล.๑ : ๒๐๐.)

ตะวันคล้อยต่ำลงไปจนจะลับดวง แสงสุดท้ายของตะวันจับเรือตามประกายน้ำ
แวบวับแลดูราวกับเพชรเม็ดอีกสักครู่ ตะวันก็จะลับดวงและทุกหนทุกแห่งก็จะมีตสนิมมีแต่ความ
เจียบ...และเจียบ กานต์รู้สึกอึดอัดใจเต็มทน

(กานต์ฯ : ๒๗๙)

หล่อนมองเมินออกไปนอกหน้าต่าง ป้ายโฆษณาสินค้าขนาดใหญ่เท่าหลังคาตึก
กระพริบไฟ เล่นแสงแวบวาบชวนให้มอง

(ด้วยปีกฯ ล.๒ : ๕๕๔)

น่าสังเกตว่าคุณพันซ์ศักดิ์ชอบสีม่วง และนี่ก็พลอยสีม่วง แลดูเศร้าสร้อยผิดกับสี
อื่น ผิดกับพลอยสีเขียว หรือชมพู หรือเพชรที่น้ำแวบวาบบาดนัยน์ตา หรือนิลที่แลดูขึงขัง

(เดือนดับฯ : ๑๙๒)

ทะเลซัดโครมครืนจนไม่อาจที่จะได้ยินอะไรได้ น้ำทะเลเป็นสีครามจัดแลดูลึกซึ้ง

งดงาม ละลอกของมันเป็นประกายวิบวิบกับแดด เหมือนผู้หญิงที่จรีตะก้นพร่าวพรังไปทั้งเนื้อ
ทั้งตัว

(คนเรียงเมือง ล.๒ : ๔๒๘)

คุณพันธ์ศักดิ์เปิดกล่องแหวนเป็นครั้งที่สอง น้ำเพชรพร่างพร่าววิบวิบ จับ
นัยน์ตา มันแลดูเหมือนมีชีวิตด้วยประกายของมันเอง

(เดือนดับฯ, : ๓๓๑ - ๓๓๒)

"สุดท้ายจะแต่งงานเมื่อไร" เขาถามให้เข้าจุด ตาจับอยู่ที่นิ้วนางซ้าย เพชร
เม็ดเล็ก ๆ สองประกายวิบวิบ

(กานต์ฯ, : ๕๙)

แม่น้ำมิดและเจียบ มีแสงไฟวอมวอมจากแพข้างตลิ่งราวกับหิ่งห้อยในคืนเดือนมืด

(กานต์ฯ, : ๕๑๙)

ท้องฟ้าคำรามครืนคราง มีฟ้าแลบแปลบปลาบในระยะไกล ท้องฟ้าสว่างแวบขึ้น
ครั้งใด ก็เห็นเมฆฝนชะเง้อมาราวกับภูเขามหิมา

(ด้วยปีกฯ ล.๒ : ๖๕)

พรังชะเง้อ แต่ก็ไม่เห็นอะไร นอกจากทุ่งนาและหมู่ม้า แม่น้ำชาววิบเป็นละลอกสี
เงินสะท้อนปลาบเข้านัยน์ตา

(คนเรียงเมือง ล.๑ : ๒๙๑)

แต่แล้วในวันหนึ่งตอนสาย ๆ ขณะที่พรังนั่งอยู่บนสามล้อเครื่องบินก็เข้ามาลอย
ฟองอยู่เหนือหัวพรังแหงนขึ้นดูแลเห็นปีกเป็นเงาวิบเหมือนสีเงิน

(คนเรียงเมือง ล.๑ : ๑๖๕)

๒.๔ ใช้คำว่า "เรื่อ" "เรื่อเรื่อ" "เรื่อ" "เรื่อรอง"

ให้ภาพของแสงอ่อนๆ ที่ค่อยๆ สุกสว่างขึ้น ดังนี้

ตะวันทอแสงเรื่อขึ้นที่ขอบฟ้า นกกาส่งเสียงร้องแจ้วออกมาหากิน เตี้ยลิ้มตา

ครั้ง ๆ ทองดีเอื้อมมือไปปิดตา เตี่ยดูเหมือนใครอีกคนหนึ่งที่ไม่ใช่เตี่ยเมื่อมีชีวิตออกจากร่าง
ใบหน้าเต็มไปด้วยความสงบ ทองดีมองดูเตี่ยแล้วสบายใจขึ้นเมื่อคิดว่า เตี่ยได้หลุดพ้นจากความ
ทุกข์ทรมานไปแล้ว

(ทองประกายฯ ล.๑ : ๑๐๑.)

แสงทองเริ่มจับขอบฟ้าเรือเรือขึ้นในที่สุดทั่วบริเวณนั้นก็กระจ่าง

(กานต์ฯ, : ๓๐๗.)

เมื่อเขาไปถึงบ้านลูกชายนั้น ดวงอาทิตย์จวนอัสดงและเห็นแสงสีส้มเรือเรือไปทั่ว
บริเวณทุ่งนากว้างใหญ่ไพศาลทำให้เขารู้สึกสบายใจขึ้น

(ด้วยปีกฯ ล.๑ : ๓๔๑)

ทนมทรمانกลับไปในทำนองนั้นอีกครู่หนึ่ง พยายามฟื้นความจำอยู่เป็นครู่ พอนึกได้
รองก็พรวดพราดลุกขึ้นนั่ง แดดเข้าเรือเรืออยู่ทั่วไป บริเวณนั้นยังเงียบสงัดเหมือนเมื่อคืนนี้

(ด้วยปีกฯ ล.๑ : ๓๖๘)

ขาดคำพริ้ง หล่อนก็เห็นเปลวไฟลุกเรือเรือขึ้น พริ้งถลาออกไปเปิดประตู หูได้ยิน
เสียงผิวเก่าหัวเราะเยาะเย้ยแฉ่ว ๆ ไฟลุกขึ้นท่วมตรงพื้นห้อง ตามฝาผนังด้วยฤทธิ์น้ำมันเบนซิน

(คนเริงเมือง ล.๑ : ๔๔๒)

เป็นวันที่มีแสงแดดเรือเรือแจ่มใส วันนี้ไม่น่าจะมีคนมีความทุกข์

(ดอกไม้ฯ ล.๑ : ๔๐.)

แดดเรือเรือไปทั่วบริเวณ เป็นฉากหลังทั้งตงามไม่นานย รองซับริดซ้าลง จน
กระทั่งทอรุ่งต้องเดือน

(ด้วยปีกฯ ล.๒ : ๕๓๓)

คำบอกแสงที่สุวรรณิเลือกนำมาใช้ทั้ง ๔ ลักษณะนี้ มีผลทำให้งานของสุวรรณิประณีต
งดงาม เกิดจินตภาพแจ่มแจ้งชัดเจนในความรู้สึกของผู้อ่าน คำบอกแสงที่ปรากฏในเรื่องเพื่อ
ช่วยสื่อภาพของแสงที่สุวรรณิต้องการนำเสนอ ส่วนหนึ่งน่าจะเป็นเพราะความเป็นจิตรกรที่เห็นสี
แสงประณีตงดงามกว่าบุคคลทั่วไป งานของสุวรรณิจึงปรากฏภาพของแสงที่เสื่อมพราย

ทอประกายแวววาวในความรู้สึกของผู้อ่าน แสงที่ปรากฏในเรื่องนอกจากจะให้จินตภาพที่ประณีตงดงามแล้ว บางครั้งสุวรรณียังนำแสง มาช่วยสื่อแนวคิดของเรื่อง เกิดเป็นความสัมพันธ์ระหว่างจินตภาพกับแนวคิด

๓. การใช้คำบอกเสียง

ในวรรณกรรมของสุวรรณี จะปรากฏ ทั้งเสียงที่เกิดจากการเลียนเสียงธรรมชาติ หรือที่เรียกว่า สัทพจน์ (onomatopoeia) คือการใช้รูปแบบและคำเพื่อเลียนเสียงต่างๆ เช่น เสียงห่างเห่ง เสียงกรอบแกรบ เสียงนกหวีด เสียงลมหวีดหวิว (ราชบัณฑิตยสถาน, ๒๕๓๙ : ๑๕๕) และยังหมายถึงคำบอกเสียงที่เป็นทั้งเสียงที่ตัวละครเปล่งออกมา มีโทนเสียงที่สามารถบอกระดับอารมณ์ความรู้สึกของตัวละครในขณะนั้น และยังสามารถให้ผลสืบเนื่องไปสู่ลักษณะนิสัยของตัวละครที่เปล่งระดับเสียงนั้นออกมา ส่วนให้อารมณ์ความรู้สึกแก่ผู้อ่านเกิดเป็นจินตภาพที่ชัดเจน

ในส่วนนี้จะขอกล่าวถึงเฉพาะสัทพจน์ ส่วนคำบอกเสียงที่ตัวละครเปล่งออกมาเพื่อสื่ออารมณ์นั้น จะขอนำไปเสนอในส่วนของคำบอกอารมณ์ความรู้สึก ดังจะกล่าวต่อไป

สัทพจน์ที่ปรากฏในงานวรรณกรรมของสุวรรณี สุนคณา

สุวรรณีมักใช้คำบอกเสียง บอกลักษณะของเสียงต่างๆ ทำให้ผู้อ่านได้ยินเสียง ตามความต้องการของสุวรรณี ดังนี้

เสียงอึกทึกครึกโครมค่อยบรรเทา ลง กลับได้ยินเสียงทะเลอื้ออึงขึ้นมาแทน อาจเป็นพายุซึ่งเกิดขึ้นโดยกระทันหันก็ได้

(เก้าอี้ : ๒๗๖)

เสียงครึกโครมอิงอล ทำให้ละเวงตื่นจากความคิดคำนึง รดเมล์มาแล้ว

(เก้าอี้ : ๑๑)

ได้ยินเสียงรถกระหึ่มมาแต่ไกล ละเวงหยุดพูดและคอยฟัง แต่รถคันนั้นก็แล่น

ผ่านเลยไป

(เก้าอี้ฯ : ๒๓)

เรือที่ใช้แรงคนเริ่มจะหาดูได้ยากแล้วในชีวิตที่คล่องปัจจุบัน ส่วนมากหันไปใช้
เครื่องทางยาวที่ส่งเสียงแมตสนั่นได้ยินมาแต่ไกล และกว่าจะสิ้นเสียงก็อีกนานไม่ใช่เล่น

(เก้าอี้ฯ : ๔๔)

สาวตรีพูดต่อไป หล่อนตั้งใจจะพูดต่อ. ถ้าเรือทางยาวไม่แมตเสียงสนั่นผ่านมาจาก
แก้วหูออกไป

(เก้าอี้ฯ : ๔๗)

บุรพาเกาสายกีตาร์ในมือเป็นท่วงทำนองเกรียวกราวรื่นเริงเหมือนสีหน้าของเขา

(เก้าอี้ฯ : ๒๔)

เสียงอีกทีก็ครึกโครมค่อยบรรเทา ลง กลับได้ยินเสียงทะเล่ออึ้งขึ้นมาแทน อาจ
เป็นพายุซึ่งเกิดขึ้นโดยกระทันหันก็ได้

(เก้าอี้ฯ :: ๒๗๖)

ฝนเมื่อคืนทำให้ทุ่งนาเจ็ไปด้วยน้ำกบเขียดร้องกันระงมเป็นเสียงดนตรีธรรมชาติ
ท้องถนนเริ่มมีรถสวนกันไปมาบ้างแต่ก็ไม่หนาตานัก

(ด้วยปีกฯ ล.๒ : ๕๖๒)

โทรศัพท์แมตเสียงกรีดก้อง ทอรั้งลุกขึ้น ในขณะที่คำหยาดทำงานในมือพลอยสี
ที่หล่อนถือไว้ในมือหลุดกระเด็นไปไกล

(ด้วยปีกฯ ล.๑ : ๔๒๘)

น้ำทะเลซัดคลื่นแผ่ว ๆ มากกระทบหลังเท้าจนเปียก และรู้สึกหนาวทอรั้งถอดอก
พยางค์บ่นถึงเสีย

(ด้วยปีกฯ ล.๑ : ๓๙๖)

ข้างนอกฝนและพายุกระหน่ำลงมาพร้อมกับแกล้ง ได้ยินเสียงลมพายุหรือ ๆ
บ่นมากับเม็ดฝนที่ซัดลงมาอย่างลึมหลึมตาไม่ขึ้น

(ด้วยปีกฯ ล.๒ : ๕๔๙)

คำหยาตหดศีระกะลับ หล่อนร้องเพลงหงทงทงอย่างสบายอกสบายใจ

(ด้วยปีกฯ ล.๑ : ๒๖๔)

คุณประเทียบนึ่งไปครูใหญ่ ไดยินเสียงเขียนหมากกุกกักคงจะทาหมากกินแก้งวง

(คนเรียงเมือง ล.๑ : ๒๖)

พริ่งทงตัวขึ้นนึ่ง ไดยินเสียงโบไม้แกรกกวาก คงจะมีใครเข้ามารบกวนความ
สงบสุขของหล่อนเป็นแน่ จริงดังที่พริ่งคิดหมอประสานนั่นเอง

(คนเรียงเมืองล.๑ : ๒๗๔)

"พริ่ง...พริ่ง" คุณประเทียบเรียกนำมาก่อนที่จะถึงตัว ไดยินเสียงรอกเท้า
ลากรอกเท้าตะไกรกรากกับพื้นซีเมนต์

(คนเรียงเมือง ล.๑ : ๕๐.)

กำไลหยกกระทบพื้นดังแก๊ก ทองดีใจหายวาบ

(ทองประกายฯ ล.๒ : ๕๒๘)

เราคนยีนกับมะนาวและโทนิค น้ำตาลกับน้ำแข็งก้อน เสียงดังกรุกกริก

(คินหนาวฯ , : ๒๗๒)

ฝนชั้ดดังกราว ๆ ต่อเนื่องกันไประยะยาว อากาศร้อนและไม่อับเหลืออยู่เลย
ในเวลานี้ เริ่มเย็นและหนาว ฝนตกมากอย่างนี้แน่นอนว่าน้ำเหนือจะหนุนเนื่องเข้ามา

(กานต์ฯ , : ๓๓๘)

ลมพัดกระจายปลิวกรอบแกรอบ ถ้าหากว่าไม่ติดที่ทับกระดาษลมคงพามัน
กระเจิดกระเจิง

(ด้วยปีกฯ ล.๒ : ๔๓๘)

ทองดีไม่ได้ตอบ หล่อนโพ้งน้ำจากโอ่งรดตัวอยู่ ๆ เสียงบันยังคงมีต่อไปราวกับ
ประทัดที่จุดยังไม่หมดชุด

(ทองประกายฯ ล.๑ : ๖๘)

ผ่านทุ่งหญ้าคาและต้นพงอ้อที่ฉันทเคยชอบ มันไม่มีดอกในฤดูนี้ หากแต่มีใบเลื้อย
ไสวถ้าฟังให้ดีจะได้ยินเสียงชูช่าอย่างอ่อนโยน เหมือนมันกระซิบกระซาบกับลมอย่างไรอย่างนั้น
ฉันทเคยคิดว่าเหมือนเสียงดนตรี

(ดอกไม้ฯ ล.๒ : ๒๑๔)

"พ่อเขามาทำไมนะ" ป้าถามขึ้นขณะที่ฉันทกำลังจะปล่อยตัวให้เคลิ้มหลับ
เสียงทะเลซ่าซ่านฟังดูนุ่มหูและเบาสบาย "เขียดรูใหม่"

(ดอกไม้ฯ ล.๑ : ๒๕๖)

รองขับรถไปได้อีกนิดเดียวก็ติดไฟแดง ในวันอาทิตย์ฉันทนั่งกว่าปรกติซึ่งติดกัน
เป็นแพเขาหมุนทาคลื่นวิญญูขณะที่คอย มันส่งเสียงซ่า ทูตทวิตนาว่าคาญกว่าจะได้ฟังเพลงถูกใจ
รองเคาะนิ้วให้เข้ากับ

(ด้วยปีกฯ ล.๑ : ๘๔)

หล่อนออกทางบันไดหน้า เข่ากรนกขุมทองให้มันตกอกตกใจบินพื้พื้ให้มี
โอกาสเสียก่อนเกิด พรุ่งจะไปซื้อชะอมจากตลาดมามาก ๆ ตั้งต้มไฟมันตรงกรนนี้เลย

(คนเริงเมืองล.๑ : ๑๖๓)

อีกครูต่อมาไฟก็ถึงบ้านทอรุ่ง มันลุกพริบขึ้นมาเองเหมือนได้ความร้อนเต็มที่
ต้นไม้ที่ช่วยกันไฟตกอยู่กลางทะเลเพลิงซึ่งลุกคึก ๆ ไฟสูงโพล่งขึ้นสู่ท้องฟ้า

(ด้วยปีกฯ ล.๑ : ๒๒๑)

บ้านไม้เหล่านั้นเป็นเชื้อไฟอย่างดี เขาเห็นควันและไฟพุ่งโพล่งขึ้นสู่ท้องฟ้าเสียง
ไม้ประทุแตกเปรี๊ยะ

(ด้วยปีกฯ ล.๑ : ๒๑๒)

หนูสี่เท้าตัวแย่งอาหารกัดกันเสียงจืดจืด ทอดดิกลัวว่ามันจะวิ่งมาถูกตัวหล่อน
เขายังเกลียดและขยะเขยงจะตายไป

(ทองประกายฯ ล.๑: ๕๐๔-๕๐๕.)

คนในเมืองหลวงจะไม่มีวันพบเห็นสิ่งเหล่านี้ เขานึกในใจ ขณะที่ลมฝนอิงคะนิงอยู่

ในทุกแต่ก็ไม่มี ความจำเป็นที่จะต้องมาเห็น มาร่วมทุกข์ร่วมสุขกับคนเหล่านี้ ชีวิตของใครก็ของใคร

(กานต์ฯ, : ๒๓๙)

นกขุนทองของคุณพินิจร้องแจ้ว ๆ ส่งเสียงแบนเหมือนคนจมูกปี่ร้องเพลง

(คนเรียงเมืองล ๑: ๗๘)

คำหยาดไหล่มือที่ถือถุงไว้ข้างหลัง ใจเต้นตึกๆ เหมือนกำลังเผชิญอันตรายร้ายแรง

(ด้วยปีกฯ ล.๑ : ๑๘๗)

เราเปลี่ยนที่จากท่าหน้า เดินตามกันไปเป็นพรวน หมูเสนอให้ไปดูเปิดในลำ
มันย่าอยู่ในโคลนเหม็นและสกปรก ส่งเสียงแซวเมื่อเราไหลหน้าเข้าไปดู

(ด้วยปีกฯ ล.๑ : ๔๑)

นกกกลางคืน บินร่อนผ่านไปพร้อมกับร้องเสียงแหลมแซก...ยาวก้องไปในอากาศ

(คินนี้ฯ , : ๕๖)

เสียงหมูร้องอืดอาดอยู่ในลำใกล้ ๆ บ้าน บางทีมันก็ส่งกลิ่นร้ายกาจเข้าจมูก
แต่ก็เป็นกลิ่นที่ฉันทันเคยตั้งแต่เล็ก

(เดือนดับฯ, : ๒๕๓)

สุวรรณิเลือกสรรคำบอกเสียงมาใช้เพื่อเลียนเสียงธรรมชาติได้อย่างเหมาะสม ตามเสียง
ที่เกิดขึ้นจริง เกิดเป็นลีลาแห่งเสียงที่สร้างจินตภาพจริงจังชัดเจน สร้างความประทับใจแก่ผู้อ่าน
เหมือนได้ฟังเสียงนั้นด้วยตนเอง

๔. การใช้คำบอกกลิ่น

ในวรรณกรรมของสุวรรณิ สุคนธา ปรากฏการใช้คำบอกกลิ่นเพื่อแสดงกลิ่นของสิ่งต่างๆ
ที่สุวรรณิต้องการ ดังต่อไปนี้

๕.๑ การใช้คำบอกกลิ่นเพื่อบอกลักษณะของกลิ่น

สุวรรณนำคำบอกกลิ่นมาบอกลักษณะของกลิ่นว่าหอมหรือเหม็นอย่างไร ดังต่อไปนี้

ลงเรือ จมูกเขาได้กลิ่นควาปลา อาจจะเป็นเรือซึ่งเข้าไปส่งปลาของนายยังก็ได้

(กานต์ ฯ : ๓๐๔.)

แมงกะพรุนตัวใหญ่ขึ้นมาเกยกับหาด ส่งกลิ่นควาจัด บางทีมันอาจจะเป็นตัวเดียวกับที่ลอยอยู่ในทะเลเมื่อครูนี้อีกได้

(ดอกไม้ ล.๑ : ๒๖๙)

คืนนั้นทองดินนอนไม่หลับเลย หล่อนพลิกตัวไปมาบนที่นอนแคบ ๆ กลิ่นอับของห้องและเครื่องนอนที่หมักหมมนั้น ไม่ได้ทำให้หล่อนรำคาญเพราะว่าชินเสียแล้ว

(ทองประกาย ฯ ล.๑: ๓๒)

วันแรกที่พริ้งไปถึงนั้น ห้องหับมิได้ทำความสะอาดมีผงฝุ่นแลหยักไย่ เช่นเดียวกับห้องที่ปิดไว้เป็นเวลานาน มีกลิ่นอับเพียงเท่า ๆ ตัดเหล็กเป็นรูปดอกไม้ตรงหัวเตียง

(คนเรึงเมือง , : ๑๑)

กลิ่นน้ำหอมอ่อน ๆ ยังฟุ้งอยู่ทั่วห้องน้ำ คงจะเป็นกลิ่นสบู่หรือเครื่องหอมสักอย่างหนึ่งของหล่อน กลิ่นนั้นช่างไม่เข้ากันเลยกับห้องน้ำธรรมดาอย่างบ้านชาวบ้านที่มีโอ่งน้ำอยู่สองใบ

(กานต์ ฯ : ๑๒๑)

ทอรุ่งลุกขึ้นเดินไปก้มลงดมดอกมหาหงส์กลีบบานระรวยของมันเริ่มจะสลด ดอกใหม่ตรงปลายช่อกำลังจะแย้มกลีบ หล่อนแลดูมันแล้วอดสงสัยไม่ได้ว่าตรงไหนหนอที่เป็นที่มาของกลิ่นอันหอมหวาน ตรงกลีบดอกหรือว่าเกสรอันเหลืองละมุนละไม

(ด้วยปีก ฯ ล.๒: ๔๗๓)

ทุกคนหยุดพูดราวกับนัดกัน เมื่อทองตีเปิดประตูออกมา หล่อนใส่น้ำหอมกลิ่น
ฉุนเฉียวซึ่งมีอยู่ขวดเดียวเช่นเดิม

(ทองประกาย ฯ ล.๑: ๑๔๔)

ได้กลิ่นเหล่านี้จากปากตัวเอง มันเหม็นกลิ่นเหียนตีแท้ ๆ ชวนให้อาเจียน นึกถึง
อาเจียนพริ้งก็เกิดขย้อนขึ้นมากันทึ หล่อนวิ่งตรงไปที่หน้าต่างซึ่งเปิดร่าอยู่ โกงคอกอยู่ครู่หนึ่ง

(คนเรียงเมือง : ๒๕๙)

พริ้งนั่งแต่ทลปเป็นพัลวัน หล่อนวิ่งเกยจกกลิ่นเหม็นฉุนของยาเส้นและ
กลิ่นเหียน ๆ แบบคนแก่

(คนเรียงเมือง ล.๒ : ๑๔๙)

๔.๒ การใช้คำบอกกลิ่นว่าส่งกลิ่นไปได้ไกลหรือไกลเพียงใด

โดยมักนำคำว่า กรุ่น อวล มาใช้เพียงบอกว่ากลิ่นนั้นไม่รุนแรงมา ลอยอยู่ใกล้ตัวผู้ได้กลิ่น
และนำคำว่า ฟุ้ง ตลบ ฉุย กระจาย มาใช้บอกกลิ่นที่รุนแรงกว่า มีกลิ่นฟุ้งกระจายออกไป

ไกล

กลิ่นกุหลาบหอมอวลแม้ว่าจะไม่ใช่เวลาเช้า คุณแม่ของเขาชอบกุหลาบไทยสีชมพู
เป็นพุ่มพวงที่เรียกกันว่ากุหลาบมอญ

(กานต์ฯ ๖ : ๔๐๙)

โกรนตายไปเอง ได้กินลูกอยู่ไม่กี่ปี ภายหลังคุณพระปลุกต้นไม้ขึ้นที่ไม่ต้องดูแล
มากนักขึ้นแทน เช่น ส้มโอซึ่งให้ดอกหอมกรุ่นไปทั่วบริเวณในฤดูดอก

(คนเรียงเมือง ล.๑ : ๓๗๖)

หล่อนวิ่งกึ่งจำปีอันหอมกรุ่นละมุน กลีบดอกบานขาวเต็มต้น

(คินนี่ฯ , : ๙๒)

ฉันใจเด่นไม่เป็นสำ กลิ่นน้ำหอมอย่างผู้ชายจากตัวเขาหอมระเหยอ่อนโยน

(เดือนดับ ๖ : ๗๘)

เข้าเขตวัดได้กลิ่นดอกไม้ไทยๆ หอมระรื่น

(คินนี่ฯ , : ๓๑๑)

ดอกไม้ชนิดหนึ่ง ส่งกลิ่นหอมรวยริน มันอาจจะเป็นกลิ่นกุหลาบผสมกับดอกไม้อื่น

(เดือนดับฯ : ๑๔๘)

คุณช้อยคงจะแกงอะไรสักอย่างหนึ่ง หอมตระหลบไปทั่ว

(คนเรึงเมือง ล.๑: ๓๔๐.)

ทองดีนั่งลงตามแรงจุด น้ำหอมที่หล่อ่นบรรจงฉีดค่อนข้างมากหอมฟุ้งตระหลบ
ไปทั้งห้อง ทองดีไม่ค่อยจะรู้จักนักกว่าความพอดีคืออะไร หล่อ่นมักจะทำเกินอยู่รำไป

(ทองประกาย ฯ ล.๒: ๑๙๒)

"จะ...มันร้อน" ฉันทละลายยาลมให้ป่า ได้มาจากเจ้าของร้านกาแพที่กำลังยิ้มเอาใจ
กลิ่นยาลมหอมฟุ้ง

(ดอกไม้ ฯ ล.๑ : ๗๔)

"พวกธนาคารเขาบอกว่า จะทรง ๆ เรื่อยไปอย่างนี้อีกหลายปี" รองคุยต่อ "เมื่อ
คืนบ้านที่ผมไป เขาเป็นนายธนาคารเหมือนกัน" เขาจุดบุหรี ได้กลิ่นควันหอมกระจายไปในอากาศ

(ด้วยปีก ฯ ล.๒ : ๓๑๙)

อากาศในตอนเช้าสดชื่น มหาหงส์มีรั้วส่งกลิ่นหอมขจรแข่งกับดอกไม้ชนิดอื่น ๆ
รองดูมันอย่างดี เพื่อเป็นที่ระลึกถึงพี่สาว เขาไม่เคยคิดที่จะย้ายต้นไม้ที่ภาวนาปลูกไว้เลย

(ด้วยปีก ฯ ล.๒ : ๕๙๖)

แม่ผัดข้าวกลิ่นหอมฉุย เสียงแม่เคาะตะทิวข้างกะทะเสียงดังลั่น

(ทองประกาย ฯ ล.๑ : ๔๑)

๔.๓ การใช้คำบอกกลิ่น เพื่อให้รู้ว่าเป็นกลิ่นของสิ่งใด

ในบางครั้งสุวรรณจะบอกเพียงว่าเป็นกลิ่นของอะไร เช่นกลิ่นดอกไม้ กลิ่นยาลม กลิ่น
ทะเล แต่ผู้อ่านก็สามารถจินตนาการถึงกลิ่นที่สุวรรณนึกกล่าวถึงได้ ส่วนหนึ่งจากบริบทที่แวดล้อม
กลิ่นนั้นๆ อยู่ และความคุ้นเคยในกลิ่นนั้น จากประสบการณ์ของผู้อ่าน การใช้คำบอกกลิ่นมีดังนี้

"ตัวพี่รองเหม็นเกล้า"

(ด้วยปีก ฯ ล.๑ : ๑๗๗)

แต่ต่อไปนี่ ทองดีจะไม่ต้องพบลูกค้าอย่างนั้นอีกต่อไปแล้ว ลูกค้าที่ทองดีจะพบต่อไปนี่ต้องเป็นพวกผู้ดีมีเงินผูกเนื้โคโทหุหรา ถือกะเป่าแจมส์บอนด์ ไม่ใช่เนื้อตัวเหม็นดิน รองเท้าไม่รู้จักใส่อย่างพวกบ่อพลอย

(ทองประกาย ฯ ล.๑ : ๓๘๗)

"จ๊ะ...มันร้อน" ฉันทละลายยาถมให้ป่า ได้มาจากเจ้าของร้านกาแพ่ที่กำลังยิ้มเอาใจ กลิ่นยาถมหอมฟุ้ง

(ดอกไม้ ฯ ล.๑ : ๗๔)

น้ำได้กลิ่นกลิ่นหอมอ่อนระทวย บางดอกปลิวหล่นคว้างลงมาตามแรงลม

(คินนี่ ฯ ล.๑ : ๒๘๒)

ลมกระโชกเข้ามาทางหน้าต่างเป็นครั้งคราว มีกลิ่นไอเค็มปนมาด้วย คงจะเป็น กลิ่นทะเลที่เขาวากัน

(ทองประกาย ฯ ล.๒ : ๖๙)

จุมูกเขาได้กลิ่นเนื้อหอ่อนปนกับกลิ่นแป้งฉุนเฉียว กลิ่นสาบของกั๋นหอมอมมุ้ง แต่เวลานี้เขาไม่ได้สนใจอะไรทั้งนั้นนอกจาก...ทองดี แม่สาวน้อยเสน่ห์แรง

(ทองประกาย ฯ ล.๑ : ๗๑-๗๒)

นอกจากนั้นก็มีพวกดอกไม้ กุหลาบแดงช่อใหญ่ก้านขาว กลีบแข็งราวกับดอกไม้เทียนส่งมาเปลี่ยนทุกสองวันที่บ้านนี้ ฮาวทองใช้ประดับตามมุมห้อง ทำให้บ้านพักชั่วคราวของเราเร่รินไปด้วยกลิ่นดอกไม้

(เดือนดับ ฯ ล.๑ : ๑๔๒)

กลิ่นโรงพยาบาลชอบกล รองไม่ชอบกลิ่นนี้นัก มันบอกถึงความเจ็บป่วยความตาย

(ด้วยปีก ฯ ล.๑ : ๑๓๙)

สุวรรณีสามารถเลือกสรรคำมาบอกกลิ่นได้อย่างชัดเจน เหมาะสม ทำให้ผู้อ่านเกิดจินตนาการร่วมรับรู้และสัมผัสกลิ่นได้อย่างจริงจังไม่ว่าจะเป็นลักษณะของกลิ่น หอม เหม็น ฉุน ะริน ฟุ้ง หรือแม้จะบอกเพียงว่าเป็นกลิ่นของสิ่งใดแต่ด้วยบริบทแวดล้อมที่สุวรรณีบรรยาย และความคุ้นเคยต่อกลิ่นนั้นจากประสบการณ์ของผู้อ่าน ทำให้ผู้อ่านสามารถรับรู้กลิ่นของสิ่งนั้นได้อย่างชัดเจน เกิดจินตภาพที่ประณีตงดงามในความรู้สึก

๕. การใช้คำบอกรส

ในวรรณกรรมของสุวรรณี สุวรรณีนำคำบอกรสมากล่าวรสชาติอาหาร ดังต่อไปนี้

กับข้าวของจีนมีรสแปลกประหลาด ข้าวเหนียวนั้นนุ่มดีทั้งที่แลดูเหมือนแข็ง
จันอธิบายว่าเป็นธรรมดาของคนทางนี้ที่จะกินข้าวเหนียว

(ดอกไม้ฯ ล.๑ : ๙๕)

จิบกาแฟครึ่งอีก รสของมันหอมละมุนและกลมกล่อม

(คีนี่ฯ , : ๓๒๗)

"ไม่หรรหะ ก็ทำไปด้วยความหวังดี" ฉันท่าใจกล้ายกแก้วเหล้าขึ้นจิบ รสชาติ
ของมันไม่ร่อยอย่างที่ดี มันเนียน ฝาด ผสมด้วยรสเปรี้ยว

(เดือนดับฯ , : ๑๑๖)

กลิ่นยีนฟุ้งเข้าจมูก บาร์เทนเดอร์ที่นี้ใช้ไม่ได้ตรงที่ว่าอะไรก็ตาม ถ้าใช้ยีนผสมแล้ว
ต้องลอยมะนาว ก็ตามที่เกิดขึ้น แต่ไม่รู้ว่าได้ตำรับมาจากไหนตรงที่อุตริบบนำมะนาวผสมลงไป
ทำให้เปรี้ยวจนนึกถึงมะนาวของก๊วยเตี้ยวผัดไทย

(คีนหนาวฯ , ๒๗๐.)

เหล้าแก้วที่สองหวานกว่าแก้วแรกราวกับเป็นน้ำหวานแต่มีรสมันและชุ่มคอ

(เดือนดับฯ , : ๑๑๗)

"แคบหมูที่ไหนก็ไม่ร่อยเท่าที่ป่าซาง" เขาจึงฝากแคบหมูของป่าซางมาให้ มัน

ยังกรอบเพราะเขาเอาใส่ถุงพลาสติก รัดยางแน่นหนา แคบหมูของป่าข้างอันเล็กติดกับแคบหมู
เชียงใหม่ที่ขึ้นโตเท่าศอกเท่าแขนฟ้ามและไม่มีรสชาติ

(เดือนดับฯ : ๒๑๐.)

อาหารจะมีน้อยที่สุด และบางอย่างเค็มที่สุดเพื่อจะได้กินข้าวมากให้อิ่ม จะได้มี
แรงไปทำงานตลอดวัน และอาหารส่วนมากมันจนเลียน

(ทองประกายฯ ล.๑ : ๒๔๓)

รสเหล้าฉุนแรง เพื่อนผาดแต่เป็นเหล่าที่นิยมกันว่าดีเยี่ยม กรรวิกาก็จำต้องเห็น
คล้ายตามไปด้วย

(ด้วยปีกฯ ล.๒ : ๒๔๗)

บางคนสั่งบริันตี เพื่อสำแดงความคอแข็ง...เว้นแต่บางคนซึ่งติตรสชาติอัน
เร้าร้อนแถมละมุนอยู่ในที่ของมัน

(คินนี่ฯ : ๑๖๔)

หอมก็ไม่หอมจะเหม็นก็ไม่เหม็น ฉันชอบเช่นเดียวกับคนเหนือทุก ๆ คนกินเมียง
เสร็จแล้วก็กินน้ำตามน้ำนั้นจะหวานอร่อย

(เดือนดับฯ : ๒๕๔)

รองจับเหล่าที่กรรวิกาสั่ง มันมีรสหวานจนเอียน ให้ผู้หญิงสั่งเหล่าก็มักจะได้เหล่า
บ้า ๆ อย่างนี้เสมอ

(ด้วยปีกฯ ล.๑ : ๑๖๖)

คำบอกรสที่สุวรรณนำมาบอกรสชาติของอาหาร ทำให้งานวรรณกรรมของสุวรรณ
มีความละเอียดอ่อนงดงามในความรู้สึก ช่วยปลูกเร้าจินตนาการเหมือนผู้อ่านสัมผัสรสชาตินั้น
ด้วยผัสสะของตน เพราะสุวรรณไม่ได้บอกแค่เพียงรสเปรี้ยว หวาน มันเค็มเท่านั้น แต่สุวรรณยัง
แจกแจงรายละเอียดของรสนั้นๆ ว่าหวานอย่างไร เปรี้ยวแค่ไหน รวมถึงการแทรกอารมณ์
ความรู้สึกที่มีต่อรสเหล่านั้น เช่นรสชาติอันเร้าร้อนแถมละมุนของบริันตี หรือรสหวานอร่อยของ
เมียง เหล่านี้ช่วยสร้างจินตภาพที่ประณีตงดงามแก่ผู้อ่าน

๖. การใช้คำบอกความเคลื่อนไหว

สุวรรณีมักนำคำบอกความเคลื่อนไหวมากกล่าวถึง ลีลาการเคลื่อนไหวของสิ่งต่างๆ ผู้อ่าน
เกิดจินตนาการเคลื่อนไหวเหมือนดั่งเห็นภาพเหล่านั้นด้วยตนเอง ดังต่อไปนี้

ฉันยังเห็นเขาอยู่อย่างนั้น นอนนิ่ง แขนขาตรง ไร้ชีวิต มีกระดาษหนังสือพิมพ์
เท่านั้นที่ปลิวพะเยิบพะยาบ

(วันที่ : ๓๑๒)

ลมพัดววยวีนเข้ามาทางหน้าต่าง ชายมุ้งไหวพะเยิบพะยาบ กานต์ลุกขึ้นจากเตียง
รวบชายมุ้งเข้าไว้ด้วยกัน มุ้งนั้นไม่ได้เย็บแบบมีประตู หากเป็นแบบธรรมดา

(กานต์ฯ : ๑๑๕)

แดดส่องด้านหลังทำให้อบอุ่นขึ้นกว่าตอนแรก นำเป็นละลอกพร้าวพรายด้วยลม
ทุกสิ่งทุกอย่างสงบเงียบจนทำให้สุวิชาเริ่มรำคาญ

(ด้วยปีกฯ ล.๒ : ๑๐๕.)

"บางทีเขียดหมดกำลังใจ" ฉันพิมพ์ว่า นัยน์ตาแลดูกิ่งก้านดอกไม้ที่โยกไสวอยู่กับ
ลม ตูมรับว่าเรียวราวกับเต็นท์ระบำอยู่กลางแดด

(ดอกไม้ฯ ล.๑ : ๒๑๘)

ลมพัดผมของทล่อนปลิวลู่ เห็นกรอบหน้าอันมีเค้าความงามให้เห็นอยู่เด่นชัด อีก
สักก็เดือนก็ป็นความสุขจึงจะละทิ้งทล่อนไป

(คนเรียงเมือง ล.๒ : ๔๔๒)

ตลอดอาทิตย์ที่เราอยู่ด้วยกันบนบ้านพักในภูเขา ฉันชี้ชวนให้เขาดูดอกหญ้าที่
กวัดไกวอยู่ในสายลม

(บางทีฯ : ๑๔)

เวลาที่ฝนตกฉันบอกเขาว่าเหมือนหมอก เพราะลมบนเขาพัดทวนให้มันโยนตัว

เอนไปมาและนุ่มอย่างตนตรี

(บางทีฯ , : ๑๔)

ที่ปิ้งนั้นกระจำงไปด้วยแดด ต้นไม้ใบหญ้าไกวตัวกับลมเหมือนจะทักทาย
บางทีมันอาจจะ รู้จักฉันเช่นเดียวกับที่ฉันได้ทำความรู้จักกับมันแล้ว...เมื่อวันวาน

(ดอกไม้ฯ ล.๑ : ๙๐.)

เหลียวหลังกลับมาดู ยังเห็นปากกับน้ำโสพรรณยืนอยู่ที่เก่าลมพัดผมน้ำโสพรรณ
ไกวตัว แลดูท่อนเล็กบางเหมือนไม้้อเมื่อเทียบกับป่า

(ดอกไม้ฯ ล.๒ : ๑๙๐.)

กิ่งทิวไกวรูดตามแรงลม แลดูเหมือนผู้หญิงเฝ้าผมยุ่งเหยิง พุ่มพวยโตกเศร้า

(คินน้ำ , : ๒๑๓)

ลมทุ่งกระโชกเสื้อผ้าของท่อนปลิวไหว แลเห็นร่างบอบบางขัดขึ้น

(ด้วยปีกฯ ล.๑ : ๓๖๒)

ท่อนหัวเราะ ผมปลิวไหว ๆ มาทางเบื้องหลัง ถ้าหากว่าท่อนเหลียวมามองฉัน
หรือหันไปมา

(ดอกไม้ฯ ล.๑ : ๒๒๓)

เมื่อพรรณาไม่ได้พูด ก็ดูเหมือนว่าท่อนจะกลับไปเสียแล้ว พรรณาทอดตัวตาม
สบาย ทำท่าดังว่าหลับอยู่บนที่นอนดอกหญ้าไกวตัวอยู่รอบ ๆ ท่อนเหมือนจะล้อเล่น

(ดอกไม้ฯ ล.๒ : ๒๐๒.)

ตงโสนเขียวชอุ่ม โอนตัวไกวระริกกับลม รองชอบมองเข้าไปบ่อย ๆ เขาคิดว่าจะ
พยายามรักษามันไว้ให้นานที่สุด

(ด้วยปีกฯ ล.๑ : ๓๑๖)

ปิ้งนั้นมันน้ำอยู่ไม่มาก คงจะเป็นเพราะอากาศร้อนและไม่มีฝนเลยระหว่างนั้น ฉัน
นั่งลงระหว่างกอหญ้าที่เริ่มจะแห้ง ดอกของมันเป็นสีน้ำตาลแก่ไกวระริกไปมากับลมร้อน

(ดอกไม้ฯ ล.๑ : ๘๐)

พริ้งแลดูแดดที่ลอดผ่านใบไม้หนาเหนือศีรษะ ใบไม้ไหวริก ๆ ทำให้เงาไหวไปมา เสียงนกร้องมาจากที่ใดที่หนึ่งเสียงหวานละห้อย มันอาจจะละเมอคิดอะไรของมันในใจ

(คนเรียงเมือง ล.๑ : ๒๗๔)

"จริงหรือ" คำหยาตลุกขึ้น กระโปรงแผ่หมุนพลิวอีกตามเคย ทอรั้งแลดูอาการ ไหวพลิว สะบัดโบกของพี่สาวอย่างรำคาญใจ

(ด้วยปีกฯ ล.๒ : ๔๗๒)

แพแล่นเอื่อยไปเรื่อยๆ ตามแรงดูดของเรือยนต์ น้ำใสไหวพลิว ๆ ...ใสเพียงจะแลเห็นตัวปลา

(คินนี้ฯ : ๑๙)

"เป็นคนรวยก็สบายยังงี้แหละนะ" ตุ่มกวัดแกว่งกระเป๋ามา พร้อมกับสะบัดผม ท่วงท่าของหล่อนไหวพลิวพราว ไม่อยู่นิ่งได้เลย

(ดอกไม้ฯ ล.๒ : ๒๖๔)

เสียงปลาผุดในคูข้างทาง ดอกหญ้าไหวตัวลงระเนนกับสายลม ท้องฟ้าเหนือศีรษะเต็มไปด้วยดวงดาวนับหมื่นนับแสนดวง

(ทองประกายฯ ล.๑ : ๓๐.)

ฉันทลุกขึ้นยืนดูฝนซึ่งตกค่อยแรงขึ้นทุกที เม็ดใหญ่ขึ้นและในที่สุดอากาศเป็นละอองขาวไปทั่ว เห็นใบไม้เขียวและดอกสีแดงไหวเลื่อนอยู่ในน้ำ รวากับรูปเขียนที่เพ็ญจะสว่างสีคร่า ๆ ลงไปในผืนผ้าใบ

(ดอกไม้ฯ ล.๑ : ๑๕๕)

ลมพัดน้ำไหวเป็นระลอกราวกับคลื่นในทะเล ฝูงตัวเล็กตัวน้อยว่ายน้ำไปหาที่ดอน เพื่อเอาตัวรอด เขาแปลกใจเหมือนกันว่าเหตุใดท้องถื่นนี้จึงชุมมากกว่าที่อื่น

(กานต์ฯ , : ๒๔๑)

ฉันทลงมาจากชั้นบนนั่งคอยเวลาอยู่ริมสระ เมื่อเดินข้ามสะพานสระน้ำนั้นสะทอนเงาสวยกว่าที่เป็นจริงอย่างที่นึกไว้ ปลาผุดจนผิวน้ำกระเพื่อม เงานั้นไหวยวบยาบ สักครู่ก็นิ่งตั้งเดิม

(บางกิงฯ , : ๗.)

ภาพความเคลื่อนไหวที่ปรากฏในงานวรรณกรรมของสุวรรณีย์ ส่วนหนึ่งเกิดจากอิทธิพลของความเป็นจิตรกรของสุวรรณีย์ ที่มุ่งเน้นการเขียนภาพให้สายตาคนเรามองเห็นภาพต่างๆ เคลื่อนไหว สุวรรณีย์จึงเขียนหนังสือแบบศิลปะนิเวศภาพ มีความพิถีพิถันที่จะเลือกสรร ถ้อยคำ มาสื่อแสดงภาพเคลื่อนไหวทั้งตรงตามใจของตนออกมาสู่สายตาผู้อ่าน เกิดจินตภาพที่ละเอียดอ่อน ประณีตตรงตามในความทรงจำผู้อ่านมิรู้ลืม

๗. การใช้คำบอกอารมณ์ความรู้สึก

ภายในวรรณกรรมเรื่องหนึ่งๆ สิ่งที่เราคาดไม่ถึงคือตัวละคร ผู้เป็นตัวแสดงเรื่องราวต่างๆ ตามที่ผู้แต่งวาดไว้ การเสนอเรื่องราว โดยผ่านทางพฤติกรรมอันหลากหลายของตัวละครแต่ละตัว ผู้อ่านจำเป็นต้องศึกษาถึงลักษณะตลอดจนอารมณ์ความรู้สึกของตัวละคร เพื่อให้เข้าใจในสิ่งที่ผู้เขียนต้องการนำเสนอ ดังนั้นการบอกถึงอารมณ์ความรู้สึกของตัวละครจึงมีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งต่อการสร้างวรรณกรรม สุวรรณีย์สามารถนำคำมาใช้บอกอารมณ์ความรู้สึกอันหลากหลายของตัวละคร ดังต่อไปนี้

อารมณ์สุข

หล่อนปล่อยมือไว้ชั่วคราว รู้สึกถึงสัมผัสอันอ่อนโยนละมุนละไมนั้น... มันอบอุ่น
อย่างทีละเวงปฏิเสธไม่ได้

(แก้วอี๋ : ๓๙)

เหมือนว่าโลกได้หยุดหมุนไปแล้วสำหรับละเวง หล่อนหลงละเมออยู่ชั่วขณะหนึ่ง
กับสัมผัสอันละมุนละไมนั้น

(แก้วอี๋ : ๓๑๒)

หล่อนปล่อยตัวให้เขาครุ่นหนึ่ง มีความอบอุ่นใจอยู่มาก ละเวงรีบสำรวจจิตใจตัวเอง
เองเช่นเคย... นี้จะแปลว่าละเวงรักเขาหรือเปล่า

ไม่วุ่นวายร้อนแรง อุ่นอกอุ่นใจอย่างที่เคยได้รู้สึกกับตะวันฉาย ไม่เลย ไม่มีใครจะ
มาแทนที่เขาได้

(เก้าอี้ฯ : ๕๗๓)

ช่วงขณะหนึ่งที่ทอรุ่ง รู้สึกอบอุ่นขึ้นมาแวบหนึ่ง หล่อนนึกไม่ออกเลยว่าเหตุใดจึง
เป็นเช่นนั้น หล่อนไม่เคยคิดมาก่อนเลยว่าอ้อมแขนของเขาจะให้ความรู้สึกทางใจถึงเท่านี้
รองก็รู้สึกเช่นเดียวกัน

(ด้วยปีกล.๒ : ๒๑๘)

เขาผิวปากอย่างครื้นเริง จะเป็นเพลงอะไรบ้างก็ไม่รู้ และตัวเองก็ไม่อยากจะรู้...
เข้าใจแต่ว่าเขาช่วงมีความสุขอย่างเหลือหลาย

(เก้าอี้ฯ : ๓๙๘)

รสชาติอุ่นซ่านที่เขาให้แก่ฉันยังราบรื่นใจ โอ้กระไร...ฉัน ยังไม่หาความรักเพื่อ
ฉันไปอีกทำไมกัน ในเมื่อความอบอุ่นนั้นอยู่แค่เอื้อม

(เดือนดับฯ : ๑๘๔)

ถ้าหากเขารู้จักตลาด บางทีตอนบ่ายเขาจะทำอาหารไว้รับรองหล่อน เพียงแต่
ฉันนึกว่าจะทำอาหารและมีหล่อนอยู่เคียงข้าง รองก็นึกเป็นสุขอย่างท่วมท้นหัวใจ

(ด้วยปีกฯ ล.๒ : ๓๗๑)

เขากอดสะเอวหล่อนไว้ ลมพัดทำให้ผมของทองดีปลิวไปทางโน้นทางนี้ ชั่วแวบ
หนึ่งทองดีรู้สึกว่าคุณเองมีความสุขไม่โดดเดี่ยว และว่าเหว่เช่นวันที่ผ่านมาในทันท่วงที

(ทองประกายฯ ล.๒ : ๕๙)

อารมณ์ทุกซึก

ละเวงร้อนชู่ เมื่อได้ยินคำกสาวหวานนั้น หยิ่ง...ไม่ยอมลงให้ใครง่าย ๆ

(เก้าอี้ฯ : ๔๖๕)

จิตดีชุ่มฉ่ำลงทันที เสียงฮัลโหลตอบก็ชุ่มฉ่ำไปด้วย

(เก้าอี้ฯ : ๕๒)

อาการวิ่งเวียนเพิ่มมากขึ้น ห้องทั้งห้องเหมือนจะหมุนคว้าง เพดานห้องราวกับจะ
ยุบเข้าใส่หล่อน ชั่วขณะหนึ่งทองดีปรารถนาที่จะมีใครสักคนมาอยู่เคียงข้าง หล่อนรู้สึกว่าเทวแทบ
จะขาดใจ

(ทองประกายฯ ล.๒ : ๒๒๗)

"แต่เราไม่เหมือนเมื่อก่อน" คำหยาดท้วง "จะให้เราแต่งตัวปอนๆ อย่างสมัยเป็น
นักเรียนได้ยังไง" ทองรุ่งนั่งอึ้ง รู้สึกทเหตุใจอย่างบอกไม่ถูก

(ด้วยปีกฯ ล.๑ : ๓๔)

รองเดินสวนคนเหล่านั้นออกไปด้วยหัวใจทเหตุ ที่จำได้ว่าเขาเป็นคนในบ้านตึก
ก็ตะโกนใส่หน้าเขาด้วยถ้อยคำหยาบคาย เวลานั้นใครๆ ก็เข้าใจว่าคุณพิศวงสั่งเผาบ้าน

(ด้วยปีกฯ ล.๑ : ๒๓๔)

คิดได้เท่านั้นหัวใจก็แปรปลาส เศร้าโศกเสียใจ เป็นที่สุดแล้ว แต่ไหนแต่ไรมา
ทองดีไม่เคยร้องไห้ แต่คุณมิตรก็มาทำให้ทองดีต้องเสียน้ำตา

(ทองประกายฯ ล.๑ : ๓๔๕)

ฉันทรีบเข้าห้องน้ำ ทำทุกสิ่งทุกอย่างรวดเร็ว แม้กระนั้นก็ยังไมทันใจตัวเอง
ความหึงมันแสบร้อนอย่างนี้เอง มันเป็นอารมณ์ใหม่ รสชาติใหม่ที่ฉันทเพิ่งจะรู้สึก

(เดือนดับฯ : ๓๔๙)

รองนั่นเอง ยื่นตัวขมวดอยู่หน้าบ้าน ดูเหมือนว่าเขาจะไม่พอใจนักที่ได้พบทองรุ่ง
แทนที่จะเป็นคำหยาด

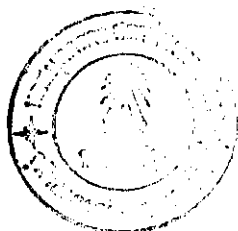
(ด้วยปีกฯ ล.๑ : ๖๖)

รองเข้านอนโดยไม่นึกจะง่วงแม้แต่น้อย ประสาทติงเครียดเหมิง เหตุการณ์ชั่ว
เพียงผ่านมาไม่กี่วัน สามารถเปลี่ยนชีวิตมนุษย์ให้ผันแปรไปได้รวดเร็วถึงเพียงนี้เกี่ยวหรือ

(ด้วยปีกฯ ล.๑ : ๒๑)

คุณพิศวงเคืองจัด แต่ด้วยความรักลูกจึงสู้อทนนิ่งเสีย

(ด้วยปีกฯ ล.๒ : ๒๒๔)

ทองดีจึงดูด้วยความขุ่นเคืองใจ ทองดีอยากจะร้องด่าให้สมกับความโมโห

(ทองประกายฯ ล.๑ : ๕๐๒)

คำหาตฐุสักราวกันว่าขมับถูกบีบด้วยคิม ความรู้สึกร้ายกาจนี้โจมตีหล่อนอย่างรุนแรง เท่านั้นไม่พอ ทอรั้งยังพูดต่อไปว่ารู้สึกปวดที่ขมับตบๆ เนื้อตัวก็ร้อนรุ่มเหมือนจะเป็นไข้ รสชาติของความผิดหวังนี้มีมันรุนแรงไม่น้อย ทำเองง และคิดอะไรไม่ออกเลยเที่ยวละ

(ด้วยปีกฯ ล.๒ : ๒๒๔)

คำบอกอารมณ์ความรู้สึกที่สุวรรณณีเลือกใช้ ช่วยแสดงให้ผู้อ่านเกิดจินตภาพของอารมณ์สุขทุกข์ของตัวละคร และเข้าใจตัวละครมากขึ้น เช่น ละเวงเป็นลูกกำพร้า เมื่อมีคนมาคอยห่วงใย ใกล้ชิด จึงเกิดความรู้สึกอบอุ่นใจขึ้น ว่าตนมิได้โดดเดี่ยว อ้างว้าง ความสุขความอบอุ่นที่มีพื้นฐานมาจากความรัก แสดงให้เห็นถึงบางด้านที่งดงามของตัวละคร หรือความทุกข์ต่างๆ ของตัวละครไม่ว่าจะเป็นอารมณ์โกรธ โศกเศร้าเสียใจ เหนงอ้างว่า ว่าแห้ว ช่วยให้ผู้อ่านเข้าใจตัวละครเชื่อมโยงสู่ความเข้าใจในแนวคิดของเรื่อง

นอกจากสุวรรณณีจะแสดงอารมณ์ความรู้สึกของตัวละคร ผ่านทางคำบอกอารมณ์ความรู้สึกของตัวละครโดยตรงแล้ว อารมณ์ความรู้สึกของตัวละครยังแสดงผ่านลักษณะสีหน้า แววตา และน้ำเสียงของตัวละคร ส่งผลให้ผู้อ่านเข้าใจความรู้สึกนึกคิดของตัวละคร และรู้จักตัวละครชัดเจนขึ้น ดังต่อไปนี้

๗.๑ การใช้คำบอกลักษณะสีหน้า

ในบางครั้ง สุวรรณณี ก็นำคำมาใช้บอกสีหน้าของตัวละคร ดังนี้

ในบ้าน คนเลี้ยงของละเวงดูมีสีหน้าอมทุกข์ไม่แพ้กัน

(เก้าอี้ฯ : ๓๐)

ตะวันฉายหน้าสลด เขาช่างทำสีหน้าให้ละเวง...หรือไม่ว่าใครอื่นรู้สึกไปกับเขาได้

มาก ไม่ว่าจะรีนเริงยินดี หรือโคกเศรำ

(แก้อี๋ : ๑๕๗)

สาวตรีหน้าสร้อยลงนิตหนึ่ง เพียงครูเดียวเท่านั้น เหมือนละอองหมอกที่ถูกแดด
ลบให้จางหายไปอย่างรวดเร็ว สาวตรีมิได้เศรำสร้อยจริงจึงหนักหนา

(แก้อี๋ : ๔๘)

โฉมหน้าโสภาก็ปรากฏอยู่ตรงหน้าเขานั้นดูเศรำสร้อยกว่าปรกติที่เคยเป็นอยู่แล้ว
...หล่อนมีเรื่องอะไรหนอ

(ด้วยปีกฯ ล.๒ : ๑๖๑)

พริ้งสีหน้าหมองไป เป็นครั้งแรกในชีวิตที่หล่อนเริ่มวิตก

(คนเรียงเมือง ล๑, : ๕๔๒)

สีหน้าของหล่อนซึ่งเครียดยิ่งนัก เริ่มปวดหัวขึ้นมาเร็ว ๆ อีกแล้วปวดจริง ๆ ไม่

ใช่อุปทาน

(คนเรียงเมือง ล.๒ : ๕๗๔)

สีหน้าของละเวงซุ่นซ้อง หล่อนไม่พะวงหรือนึกถึงมารยาทที่ควรจะมี...กับอินท
แล้วต่างคนต่างทำตามใจตนเอง

(แก้อี๋ : ๕๔๒)

จิตดีทำสีหน้าเดื่อร้อมนและทุกขใจ

(แก้อี๋ : ๕๔๒)

"ไม่มาแล้วละ" ทฤทัยตอบ "ฉันทมานานแล้วว่าจะกลับบ้านนอกเสียที" โดมร

หน้าเสีย

(กานต์ฯ : ๒๗๔)

พริ้งนั่งวางหน้าบ้านปึงอยู่เสียอีกทางหนึ่ง หล่อนแลไปที่ศพซึ่งถูกบรรจุอยู่ในโลง
ทองดูตลาดกระเร่อกระว่า ใจของพริ้งแลทะลุเข้าไปถึงภายใน นึกเห็นภาพวาระสุดท้ายของมาลินี

(คนเรียงเมือง ล.๒ : ๓๖๔)

หล่อนยังทำใจไม่ได้เลย ทำใจว่าจะต้องเข้าไปพบกับแม่ที่ปราศจากขาทั้งสองข้าง
เพราะฉะนั้นทอรุ่งจึงหน้าซีดเผือด

(ด้วยปีกฯ ล.๑ : ๕๒)

เขาเหลือบดูหน้าฉันทหนึ่ง สีหน้าเขาเจ็มนไปถนัดเมื่อพี่เวียงคำพูดถึงคุณระบิล

(เดือนดับฯ : ๒๑๔)

นายหันมาทางเราเหมือนจะได้ยินคำพูดตอนท้ายของจัน สีหน้าของเขาเพื่อนไป
บ้าง แต่ก็ได้เป็นปกติภายในวินาทีต่อมา

(ดอกไม้ ล.๑ : ๓๑๘)

"ไม่สวมชั้นในอีกแล้ว"

"โฮ" ทอรุ่งร้อง "ก็มีมันอยู่ในบ้านคำหยาตนี่ยังงั้นะ ใจคอจะไม่ปล่อยให้มันหายใจ
มันรีใจ คำหยาตหน้าแดง

(ด้วยปีกฯ ล.๑ : ๕๙)

มาลีนีนั่งอึ้งไป หล่อนโกรธจนหน้าเขียว แต่ครั้นจะขึ้นเสียงก็เกรงจะได้ยินไปถึงคุณ
หลวงพ่อดี

(คนเริงเมืองล.๒ : ๒๖๒)

ท่าทำให้เขาเห็นอย่างชัดเจนว่าหล่อนเกลียดเขา และปรารถนาจะให้เขาออกไป
จากบ้านนี้โดยเร็วที่สุด

"ฉันทจะไปตามคำหยาตมาให้" หล่อนอธิบายกับเขาด้วยสีหน้าอตกนอย่างยิ่ง

(ด้วยปีกฯ ล.๑ : ๗๓)

"แต่ฉันทชอบเขา"

ชอบหรือ..." เขายิ้มมากขึ้น ดูสีหน้าเจ้าเล่ห์อย่างน่าเกลียด

(ดอกไม้ว. ล.๒ : ๒๓๙)

พ่อก้มหน้าลงมาดูฉันท สีหน้าเครียดและเหี้ยมเกรียมจนฉันทตกใจ

(ดอกไม้ว. ล. ๑ : ๑ ๖)

"คนนั้นเขาชื่อ" ตุ่มบ้วยไปไปทางนายซึ่งแสดงสีหน้าขัดเขินแถมเอือมระอา

(ดอกไม้ว. ล.๒ : ๒๖๙)

อินทรีนั่นเอง เขาเอกเขนกอยู่บนเก้าอี้ยาวตัวเดิม สีหน้าสุขสำราญอย่างยิ่ง

(เก้าอี้ : ๔๕๓)

ฉันนึกถึงสีหน้ากระหม่อมยิ้มย่องของพ่อในวันที่เราพบเมื่อไม่นานมานี้ พ่อจะคิด
บ้างหรือไม่ว่า บ้านนั้นเคยเป็นบ้านของแม่

(ตอกไม้ ล.๑ : ๑๙๑)

"เป็นยังงี้มานานเท่าไร" กานต์ถามขึ้นลอย ๆ เขาจำโตมรได้ตั้งแต่แรกที่เข้ามา
ในห้อง คนนี้เองที่เขาเคยนึกว่าดูเหมาะสมกับทฤทธียิ่งกว่าตัวเขา กานต์เห็นเขาครั้งเดียวในคืน
วันแต่งงาน ยังจำได้ถึงภาพที่ทฤทธีอยู่ในอ้อมแขนเขา เต็มว่าด้วยสีหน้ารื่นรมย์

(กานต์ : ๓๑๙)

นายของพ่อเป็นผู้ชายวัยกลางคน สีหน้าครึกครื้นรื่นเริงอยู่เป็นนิจ มีหนวดกระจุก
หนึ่งบนริมฝีปากซึ่งฉันไม่ชอบมองเลยมันทำให้ผิวที่คล้ำจัดของเขาดูสกปรกยิ่งขึ้น นายรูปร่าง
สูงใหญ่ หัวเราะเสียงดังอย่าเจ้าใหญ่นายโตทั่ว ๆ ไป คนเงินเล็กตำแหน่งเล็กไม่มีใครหัวเราะดังได้
เท่า

(ตอกไม้ ล.๑ : ๒๐๓)

แต่พริ้งก็มาอย่างหน้าระรื่น บงการให้พ่อบุญช่วยชนของด้วยกิริยาอย่างที่
คุณประเทียบอยู่ก็จะพูดทันทีว่านังกระดิดไถ้

(คนเรียงเมือง ล.๒ : ๔๔๐)

สุวรรณี สามารถเลือกหยิบคำมาใช้บอกลักษณะสีหน้าของตัวละคร ได้อย่างผู้รู้ และ
เข้าใจอารมณ์ความรู้สึกของตัวละครในขณะนั้น อาจกล่าวได้ว่า สุวรรณีเกิดจินตภาพนี้ขึ้นก่อนแล้ว
จึงถ่ายถอดจินตภาพนั้นออกมา ได้ทั้งภาพและความรู้สึกควบคู่กันไปเพื่อให้ผู้อ่านได้ร่วมรับรู้และ
เข้าถึงจินตภาพนั้นอย่างชัดเจน

๗.๒ การใช้คำบอกลักษณะของนัยน์ตา

ในบางครั้งสุวรรณีใช้คำบอกลักษณะของนัยน์ตา มาบอกอารมณ์ความรู้สึกของตัวละคร
ที่ถ่ายทอดสื่อแสดงผ่านนัยน์ตาหรือแววตา ให้ผู้อ่านได้ทราบถึงความรู้สึกของตัวละคร ดังนี้

สาวตรีเงยหน้าสบตาเขา หล่อนเห็นแนวกระวนกระวายใจอย่างหนัก

(แก้วฮี้: ๑๗๕)

เขามองละเวงด้วยสายตายุ่นซา เมื่อหล่อนถลาไปหาสาวตรี

(แก้วฮี้ : ๓๗๒)

"เอาอะไรคะ" หล่อนทำตาหวานเชื่อมกับเขา อยากจะทักทายให้ดีกว่านี้แต่ก็
เกรงว่าผู้อื่นจะได้ยิน

(ทองประกายฯล.๑ : ๔๖)

"หนูไม่อยากเป็น" ฉันทลุตปากออกไป พอดถึงตาเขียวปิดใส่ฉันทัน ขณะเดียวกัน
เขาหันไปยิ้มกับเจ้านาย

(ดอกไม้ฯล.๑ : ๒๐๕)

แม่พยายามยิ้มกับ ฉันทัน แต่นัยตาของแม่มีร่องรอยของความเศร้า ถึงแม่จะยิ้ม
รื่นเริงอย่างไรก็ไม่อาจลบรอยได้เลย

(ด้วยปีกฯล.๑ : ๓๗)

"เมื่อผมเด็กๆ ชอบมาก" เขาว่า "บ้านเราทำปลาจ้ำกันเอง เราจับปลาจากบึง"
นัยน์ตาเขามีแนวอ่อนโยนกว่าเดิม เมื่อได้พูดถึงความหลัง

(ด้วยปีกฯ ล.๒ : ๗.)

หล่อนยิ้มๆ และไม่ได้ตอบตามแบบฉบับซึ่งมีอยู่ว่า "ไม่มีหรอกจะ ตันหอม นะ มี
แต่ผักตบ เขาไหม" หล่อนไม่ได้ตอบอย่างนั้นเป็นแต่ถาไปด้วยสายตาคันเขี่ยวน ช่างเล่นว่า

(ทองประกายฯล.๒ : ๔๓)

หล่อนวางหูโทรศัพท์ลง นัยน์ตาเชื่อมลงอย่างเศร้าสร้อย

(แก้วฮี้: ๒๕๓)

นัยน์ตาเขาเบิ่งโตอย่างตลกอกตลกใจจริงๆ

(แก้วฮี้: ๒๕๕)

ละเวงนัยน์ตาลูก เหมือนจะเขียวด้วยความโกรธอย่างไม่อาจประมาณได้

(แก้วอี๋ : ๔๗๖)

"คุณเป็นยังงัยบ้าง" พริ้งถาม นัยน์ตาที่มองเขาเต็มเปี่ยมไปด้วยความรักใคร่

อย่างล้นเหลือ

(คนเรียงเมือง ล.๑ : ๒๖๓)

พริ้งเกาะรวบันโตไว้ นัยน์ตาแวววามด้วยความโกรธ หล่อนยกไหล่อย่างไม่

เห็นว่าไม่สนใจ

(คนเรียงเมือง ล.๑ : ๕๔๖)

"ถ้าฉันยังเป็นสาวฉันคงประกวดกะเขามั่ง"

"คุณพริ้งคงได้เป็นนางงามแน่นอน"

พริ้งนัยน์ตาพราว หล่อนชอบพูดถึงความสวยความงามของตนอย่างไม่มีวันจะ

เบื่อหน่าย

(คนเรียงเมือง ล.๒ : ๒๒๖)

สุวรรณนำคำมาบอกลักษณะนัยน์ตาของตัวละคร เพื่อช่วยในการสื่อแสดงอารมณ์ความรู้สึกอันลึกซึ้งละเอียดอ่อนของตัวละคร ทำให้ผู้อ่านเข้าใจและเกิดจินตภาพลักษณะตัวละครชัดเจนขึ้น ซึ่งจินตภาพเหล่านี้สัมพันธ์เชื่อมโยงกับสารหรือแนวคิดของเรื่อง

๗.๓ การใช้คำบอกลักษณะเสียงตัวละคร

ดังที่ได้กล่าวไว้ในหัวข้อที่๓ เรื่องคำบอกเสียงแล้วว่า ได้นำคำบอกเสียงที่สุวรรณใช้แสดงลักษณะเสียงของตัวละครมากกล่าวในเรื่องของคำบอกอารมณ์ความรู้สึก สุวรรณนำคำบอกลักษณะเสียงของตัวละครมาช่วยสื่ออารมณ์ความรู้สึกของตัวละครดังนี้

"ไอ้อันทร..." บิดาของเขาทำเสียงปลอบโยน

(แก้วอี๋ : ๕๐๕)

"พ่อ" เสียงเขาจึงเปลี่ยนเป็นเว้าวอนทีเดียวในเวลานี้

(แก้วอี๋ : ๕๐๗)

"ผมจะเอามาทำอะไรได้" อินทเสียงออก "ผมยังกับอะไรดี"

(แก้วอี๋ : ๕๐๘)

"มาสิ" สุ้มเสียงของละเวงกระตือรือร้นอย่างเปิดเผย

(แก้วอี๋ : ๒๔)

"ขอแสดงความยินดี แล้วแหวนผมล่ะ เอาไปเก็บไว้ที่ไหน

หุถุ้ยเกือบจะบอกว่าโยนทิ้งไปแล้ว แต่หล่อนก็ตอบเขาออกไปตามตรง

"ฝากไว้ที่มือชวาก่อนนะ" เสียงเขาพูดเบาโทง ๆ เพราะอากาศรบกวน

เสียงเขามุ่งมั่นจนหุถุ้ยตกใจ"คุณจะทำางานเมื่อไร"

(กานด้า : ๕๔)

"บางครั้งคนเราก็ต้องยอมรับ..." เขาพูดเสียงอ่อนโยนเมื่อพูดต่อไปว่า ทอจุง
... อย่าคิดเป็นอื่นไปเลย...เมื่อเด็กเราชอบกันมากไม่ใช่หรือ"

(ด้วยปีกฯ ล.๑ : ๒๔๘ - ๒๔๙)

แต่เขาทำราวกับแบกโลกไว้ทั้งโลก พิสุทธ์! หล่อนเรียกเสียงเขี้ยวให้เซหันมา
ทางหล่อน

(ทองประกายฯ ล.๑ : ๑๕๒)

"ฉันไม่อยากอยู่รอกตะ ไม่ใช่บ้านไม่ใช่ช่องอะไรของฉัน"

น้ำเสียงของฉันฟังดูขุ่น ๆแต่จับสาเหตุไม่ได้ว่าขุ่นใจเรื่องอะไรหรือโกรธใคร

(เดือนดับฯ : ๔๖๔)

"หยุดสิ" คำขยาด แต่ก็ต้องเสียงอ่อน ๆตามเคย "นั่งเฉยๆ เอะทอจุง"

(ด้วยปีกฯ ล.๑ : ๓๕)

"ฉันเกลียดเขายังกะอะไร" ทอจุงพูดขึ้นอีก "ทำยังกับเป็นเทวดา"

"เขาดีออก" คำขยาดแม้เสียงอ่อย ๆ "ไม่เห็นว่าจะหึงเลยไปว่าเขา"

(ด้วยปีกฯ ล.๑ : ๑๓๘)

"ออกไปข้างนอกกันไหม?" หล่อนมีสีหน้าหวาดกลัวไม่แพ้ฉัน ลุ่มเสียงก็สิ้นเครื่อง

(เดือนดับฯ, : ๗๖๗)

"อย่างหนึ่งฉันไม่มีความรู้พอที่จะทำงานได้ ฉันจะทำอะไรได้คะ ฉันโง่ พุดกับใครไม่รู้เรื่อง... ไม่ทันคน... ดีแต่สวยกว่าคนอื่นหน่อยเท่านั้น" ฉันขึ้นเสียงสูงด้วยอารมณ์ ความอึดอันที่อึดไว้เป็นเวลานานระเบิดขึ้นมาตอนนี่เอง

(เดือนดับฯ, : ๔๖๔)

นางเริ่มร้องไห้เสียงโหยหวน เหมือนกับวันที่เคยของทองดีตายเสียงของนางนำกลั้วมันเข้าไปเจ้าโทะสะในตัวของทองดีให้พลังเพิ่มขึ้น

(ทองประกายฯ ล.๑ : ๑๑๑)

"อยู่ไปนานเข้าก็จะสนุก ได้มีเพื่อนมากได้แต่งตัวแต่งหน้าสวยเชื่อว่าคุณได้เป็นนางแบบด้วย... ไช้ไหมคะ" น้ำเสียงนั้นมีแววริษยาอย่างปิดไม่มิตหล่อนคงคิดว่า ตนเองก็สวยงามน้อยไม่แต่เหตุใดจึงไม่ได้ตำแหน่งนั้น

(ด้วยปีกฯ ล.๑ : ๓๒๔)

"เค้ารามากนักหรือคะ"

"เศร้าก็เดียว"

"โตมระก็เหลวไหลอย่างนี้" หล่อนทำเสียงดู "เราเคยพุดกันถึงเรื่องนี้แล้วไม่ใช่หรือคะ"

(กานต์ฯ, : ๓๐.)

"ลายมืออย่างนี้ เขาว่าลายมือคนเก่ง"

"ซื่อนั้นฉันย่อมรู้ดี" พี่เวียงคำพุดด้วยเสียงโหย

(เดือนดับฯ, : ๔๒.)

"บางที...คุณพ่ออาจจะตีใจก็ได้" รองพุดด้วยเสียงขมขื่น "คุณพ่อกับคุณแม่เป็นศัตรูกันตลอดชีวิต ไม่รู้ว่าเพราะอะไร ผมไม่เคยได้ยินคุณพ่อกับคุณแม่พุดกันที ๆ เลย เชื้อหมอกอรั้ง ..."

(ด้วยปีกฯ ล.๒: ๔๖๓)

สุวรรณีนำคำบอกเสียง มาบอกลักษณะของน้ำเสียงที่ตัวละครเปล่งออกมา เผยให้เห็น อารมณ์ความรู้สึกของตัวละคร และเลยไปถึงลักษณะของตัวละคร ว่าเป็นคนอ่อนโยน อ่อนแอ เข้มแข็ง หรือโมโหร้ายจิตใจหยาบกระด้างเพียงใด ผู้อ่านเกิดจินตภาพตัวละครในขณะแสดงน้ำเสียง ทำให้รู้จักและเข้าใจตัวละครได้ชัดเจนขึ้น

จากตัวอย่างการใช้คำบอกอารมณ์ความรู้สึกที่ยกมาข้างต้น เห็นถึงการแสดงอารมณ์ความรู้สึกของตัวละครโดยการใช้คำ ได้อย่างชัดเจน ทั้งจากการบอกลักษณะอารมณ์โดยตรง จากลักษณะสีหน้า แววตาและน้ำเสียงของตัวละคร ผู้อ่านเกิดจินตภาพของตัวละคร รู้จักและเข้าใจตัวละครมากขึ้น อันนำไปสู่การเข้าใจสารหรือแนวคิดของเรื่องในที่สุด

การสร้างจินตภาพโดยการใช้คำ สุวรรณีสามารถเลือกใช้คำมาสร้างจินตภาพของ สี แสง เสียง กลิ่น รส ความเคลื่อนไหว และอารมณ์ความรู้สึกอันหลากหลายของตัวละครได้อย่าง ประณีตงดงาม ส่วนหนึ่งมาจากอิทธิพลความเป็นจิตรกรของสุวรรณีที่ให้ความสนใจในเรื่อง สี แสง และภาพความเคลื่อนไหวเป็นพิเศษ รวมทั้งอารมณ์ศิลปินอันลึกซึ้งละเอียดอ่อนของสุวรรณี ทำให้ จินตภาพในงานวรรณกรรมของสุวรรณี มีลักษณะคล้ายภาพเขียนที่ศิลปินบรรจงแต่งแต้มสี แสง ได้อย่างหลากหลายแพรวพราว หมดจดงดงามในความรู้สึก ผสานกับความสามารถในการใช้ ภาษาอย่างมีศิลปะ เห็นถึงความละเอียดอ่อนพิถีพิถันในการเลือกสรรถ้อยคำ มาสื่อแสดง จินตภาพได้อย่างชัดเจน เหมาะสม กระตุ้นเร้าจินตนาการของผู้อ่านให้มามีอารมณ์ร่วมรับรู้ นึกเห็น ภาพคล้ายตามผู้เขียน จนเกิดเป็นจินตภาพที่ประณีตงดงามประทับใจในความทรงจำของผู้อ่าน

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย